ROČNÍK V 1951 SEŠIT 1—2

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. mykolog. klubu pro šíření znalosti hub po stránce vědecké i praktické

Redigují:

Prof. Dr K. CEJP,

MUDr J. HERINK,

I. CHARVÁT,

Dr A. PILÁT

Obsah:

Dr A. Pilát: Klouzek žlutavý — Bol. flavidus Fr. v Čechách 1
Vacek V.: Zemnička kulovitá — Genea sphaerica Tul. 3
Melzer V.: Holubinka lepkavá — Russula viscida Kudrna 6
Dr M Svrček: Jehnědka jedlová — Ciboria rufofusca (Weberb.) Sacc. 9
Dr A. Pilát: Ještě o otravě hřibem nachovým. — Bol. purpureus Fr. 13
Dr V. Rypáček a dr R. Radvan: Čisté kultury hub, pěstované v ústavu pro fysiologii rostlin Masarykovy university v Brně 16
Charvát I.: Špička masová — Marasmius putillus Fr. 19
Dr A. Pilát: Kuřátka zelenající a kuřátka Invalova či kuř. jedlová ve smyslu Persoonově a Friesově 22
Ing. A. Příhoda: Houby působící hniloby mrkve . . 26
Dr M. Staněk: Žampionové zárodky 30
Dr G. Šindelka: Kam na smrže? 33
Dr A. Pilát: Kuriosní abnormita holubinky bukovky 38
MUDr J. Herink: Nová úprava zdravotnických opatření při oběhu jedlých hub 39
MUDr J. Kubička: Lékařská komise Čs. mykologického klubu 44
Dr M. Svrček: Ciboria subvillosula (Rehm) Svr. c. n. 45
MUDr J Kubička: Mycena strobilicola Favre et Kûh. 46
Ing. Z. Schaefer: Ryzec statný — Lact. repraesentaneus Britz. 47

V PRAZE
dne 15. února 1951

Nákladem Čs. mykolog. klubu v Praze. - Administrace: Praha II, Krakovská 1. Tel. 311-31
Vytiskly Středočeské tiskárny, n. p. — závod 05, Praha II, Soukupovo náměstí čís. 21

Předplatné Kčs 60·—

COMMONWEALTH MYCOLOGICAL 9 FEB 1954

Dr A. Pilát:

Klouzek žlutavý - Boletus flavidus Fr. v Čechách.

Boletus flavidus Fr. in Bohemia.

Zajímavý tento rašelinný severský druh je u nás zjevem dosti vzácným. Je to typický obyvatel rašelin, více rozšířený v pásmu sub-

Klouzek žlutavý — Boletus flavidus Fr.
Na soběslavských „Blatech", 8. 10. 1950, sbíral pan Fr. Kotlaba. Tři dospělé plodnice asi v přirozené velikosti.

boreálním, který u nás se vyskytuje pouze na rašelinách, a to jak v nížině, tak i v horách. Je jednak řídký, ale spíše ještě je přehlížen

pro svou nenápadnost a uniká také pozornosti, protože jeho plodnice jsou velmi měkké, vodnatě masité a nevytrvávají proto dlouho na stanovišti. Krombholz nalezl jej patrně v Čechách, ale neudává naleziště, pouze jej popisuje a vyobrazuje. Velenovský jej nikdy neviděl. První bezpečný nález z Čech zaznamenal Fr. Tyttl, který jej třikrát sbíral u Plzně za Bolevcem v rašelinných mokřadlech blíže

Klouzek žlutavý — Boletus flavidus Fr.
Na rašelině, „Blata" u Soběslavi, 8. 10. 1950, nalezl pan Fr. Kotlaba. Dvě dospělé a jedna mladší plodnice v přirozené velikosti. — Foto Pilát.

„Kamenného rybníka". Jeho zpráva byla uveřejněna v časop. Mykologia (roč. 2, str. 75), kde je také otištěn Tyttlův kreslený obrázek a rovněž jeho barevná tabule. Později byl nalezen i jinde u nás na

rašelinách, na př. u „Dářka" na Českomoravské vysočině a na Třeboňsku.

Letos donesl mi dvakrát čerstvé plodnice z „Blat" u Soběslavi pan Fr. Kotlaba, který pilně studuje mykofloru tamějších rašelinišť. Plodnice z prvního nálezu byly přestárlé, počátkem října však donesl mi řadu pěkných a čerstvých plodnic, z nichž některé byly zcela mladé. Několik z nich vyobrazeno je na připojených dvou fotografiích.

Boletus flavidus Fr. — klouzek žlutavý je houba malá, nenápadná. Klobouk má žlutavý, špinavě žlutě citronový, se slabým odstínem masově vínovým, pak špinavě žlutavě hnědavý, s vrostlými, hnědými, jemnými vlákny, která za sucha jsou viditelná. Průměr klobouku měří až 7 cm, většinou však nalézáme plodnice mnohem menší, s kl. 3—6 cm v pr. Tvar klobouku je zprvu kuželovitý, pak trochu rozložený, s masitým hrbolem. Povrch je často vráskčitý a vždy velmi slizký. Pokožka je slupitelná. Rovněž rourky jsou snadno slupitelné a sbíhají na třeň. Jsou špinavě žlutohnědavé s odstínem olivovým, až 1 cm dlouhé, a póry mají radiálně protažené, většinou 3—4×2—2,5 mm veliké, zprvu žluté, pak jako rourky zbarvené, tupě zubaté. Třeň je štíhlý, zprohýbaný, až 7 cm dl. a 0,9 cm tlustý, většinou válcovitý, nad prstenem s drobnými, živěji žlutými, pak hnědými bradavkami, nahoře bledě žlutý, často s několika zarezavělými tmavšími skvrnami, na basi pavučinatě plstnatý. Velum je slizké, se slabým odstínem fialově vínovým, pak od nalepených výtrusů hnědorezavé, zanechávající na třeni prsten. Dužnina v klobouku je měkká a vodnatá, ve třeni trochu tužší, špinavě žlutavá, pak hnědě žlutohnědavá, nabíhající slabě červenavě, slabě vonící a chutnající trochu nakysle. Výtrusy hnědé, 8—11×3—4 μ.

Klouzek žlutavý je sice houba jedlá, ale z praktického stanoviska bezvýznamná, neboť je jednak vzácný, jednak málo a měkce masitý, velice vodnatý a transport snáší špatně. Je to však velmi zajímavá houba svojí biologií, neboť je to vlastně jediný, typický rašelinový hřib a proto přinášíme jeho vyobrazení a popis. Bude u nás v budoucnu jistě nalezen i na jiných rašelinách v nížině i v horách, jestliže mu naši houbaři věnují větší pozornost.

Václav Vacek:

Zemnička kulovitá - Genea sphaerica Tul.

Ke dvěma našim dosavadním druhům rodu *Genea* — *G. pulchra* Corda a *G. Neuwirthi* Vel. přibyl zásluhou mého synovce Vladimíra Vacka druh další: *Genea sphaerica* Tul. Vyhrabal jej na naší společné exkursi 7. září 1949 ve smíšeném lese (lípa, habr, borovice, líska, dub) poblíže Zdravé Vody u Žarošic na Moravě ve společnosti

Balsamia platyspora Berk. Je to druh dosud u nás nezjištěný a proto velmi významný. Jeho popis je tento:

Plodnice hlízovitá, v obrysu stlačeně kulovitá, avšak dosti přihranatělá, s několika nepatrnými, oblými hrbolky a mělkými dolíky, 8 mm dlouhá, 8 mm široká a 7 mm vysoká, na basi s krátkým chvostem hustě spletených, teničkých (10—56 μ), hnědých mycelinových kořínků, nahoře rozeklaně štěrbinovitým, do nitra plodnice vedoucím otvorem provrtaná, matně černá, s peridií v nepravidelně 4—6tihranné ploché bradavky (či spíše políčka) rozpukanou, na omak velice tvrdá, lysá.

Peridie 0,15 mm tlustá, neslupitelná, rohovitě tvrdá, na průřezu černá.

Gleba jednobarevně hnědošedá se slabým odstínem do olivova, s křivolakými dutinami, vyúsťujícími do otvoru, vedoucího od temene do nitra plodnice a vybíhajícími v nečetné, krátké postranní větve. Tyto dutiny potaženy jsou rovněž černou, avšak nebradavčitou peridií a jsou lemovány poněkud světleji, než je barva ostatní gleby. Jedna z dutin byla „slepá", t. j. zcela uzavřena v pletivu gleby a nevyúsťovala do společného otvoru. Gleba čerstvě sbírané plodnice byla bez vůně, po 2 dnech, přechovávána jsouc ve skleněném válečku, páchla slabě lanýžovitě.

Pletivo peridie pseudoparenchymatické ze žlutohnědých až tmavohnědých, silnostěnných až velmi silnostěnných, zaobleně hranatých, okrouhlých, vejčitých i kyjovitých, 12—38 μ širokých buněk. Spodní vrstvy těchto buněk jsou postupně bledší, konečně až bezbarvé a postupně z buněk drobnějších než jsou buňky povrchové.

Vřecka 260—310 × 36—50 μ (včetně stopky), válcovitá, nahoře zakulacená, dole stažená ve stopku 17—26 μ dlouhou, 8,5—10 μ tlustou, někdy rozvidlenou. Vřecka obsahují zpravidla 6, řidčeji 7—8 výtrusů, pravidelně v 1 řadě uložených.

Výtrusy 31—45 × 30—39 μ (včetně skulptury), slabounce nažloutlé až skoro bezbarvé, široce elipsoidní, s řídkými, polokulovitými, někdy téměř kulovitými, 2—5 μ širokými, 1,2—3,5 μ vysokými bradavkami, uvnitř s dosti nezřetelným, velikým tělískem.

Hyfy tramy bezbarvé, slabostěnné, přehrádkované, u přehrádek pozvolna zúžené, na nejtlustším místě 6—24 μ tlusté, některé větvené nebo s krátkými, postranními výčnělky.

Popsaná houba odpovídá velmi dobře Tulasne-ovu popisu *Genea sphaerica* Tul. (Tulasne: Fungi hypogaci pag. 120—121). Tulasne neudává však rozměry vřecek ani výtrusů. Ed. Fischer (Rabenhorst's Kryptogamen-Flora, V. Abt. Ascomyceten pag. 24) udává vřecka menší: 190—220 × 18—35 μ. Velice podobná je *Genea Lespiaultii* Corda, lišící se (podle Fischera) hlavně skulpturou výtrusů, která sestává z velikých, hranatých, plochých bradavek. Mimo to jsou prý plodnice *G. Lespiaultii* Cda někdy chlupaté. *Genea*

verrucosa Vitt. odlišuje se peridií velmi nepravidelně hrbolatou a (podle Fischera) menšími výtrusy 21—28 × 18—21 μ (bez skulptury). Výtrusy jsou mimo to mnohem řidčeji bradavčité. Mezera mezi jednotlivými bradavkami rovná se často šířce bradavek. *Genea Klotzschii* Berk. et Br. liší se podle Fischera tím, že bradavky výtrusů jsou špičatě kuželovité anebo i skoro válcovité a

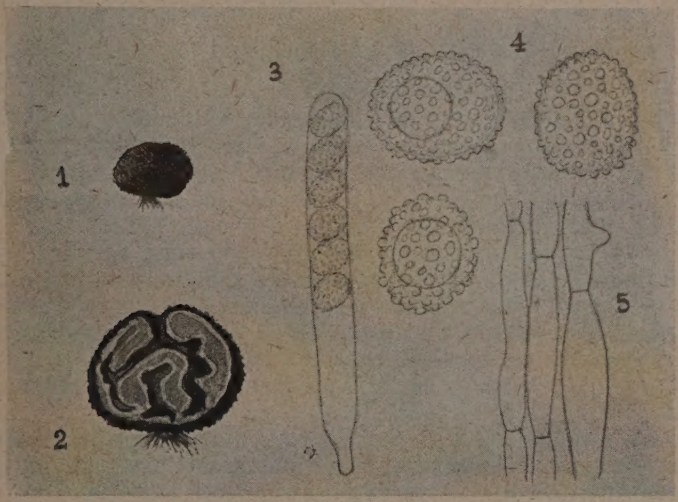

Zemnička kulovitá — Genea sphaerica Tul.
1. Plodnice ve skut. vel. 2. Rozříznutá plodnice (zvětšeno). 3. Vřecko s výtrusy (silně zvětšeno). 4. Výtrusy (silně zvětšeno). 5. Hyfy tramy (silně zvětšeno). Orig. V. Vacek.

nahoře uťaté. Z výše uvedených poznámek je zřejmo, že mnoho druhů rodu *Genea* nedá se makroskopicky vůbec rozeznat a jediným spolehlivým vodítkem jsou zde znaky mikroskopické.

Dodatek. Dlouho po napsání tohoto článku podařilo se mi zjistit zemničku kulovitou také v Čechách. Vyhrabal jsem ji 9. července 1950 v listnatém lese (líska, habr) u Černošic. Shodovala se celkem s nálezem moravským. Plodnice byla poněkud větší (asi 12 mm v průměru). Hnědé myceliové kořínky netvořily na basi plodnice chvostu, nýbrž obepínaly povrch skoro celé plodnice. Výtrusy měřily 36—49 × 31—38 μ a byly uložené ve vřeckách pravidelně po sedmi až osmi. V některých vřeckách bylo několik výtrusů zcela zakrnělých, později patrně zcela mizejících. Výtrusy byly široce elipsoidní, nažloutlé až skoro bezbarvé, pokryté polokulovitými, 2,5 až 5 μ širokými, 2,5—3 μ vysokými bradavkami a obsahovaly zpravidla 1 velké tělísko. Vřecka měřila 240—300 × 33—55 μ včetně krátké stopky.

V. Melzer:

Holubinka lepkavá - Russula viscida Kudrna.

(S barevnou tabulí 2.)

Toto cenné české novum, objevené zásluhou Jar. Zváry, bylo pojmenováno K. Kudrnou,*) který prvý uveřejnil jeho popis v „Časopise čes. houbařů" r. 1919. Je to houba po nejedné stránce zajímavá.

Znaky makroskopické:

Druh velký nebo prostředně velký.

Klobouk 8—12 cm, v mládí vysoko vyklenutý, téměř parabolický, později rovný nebo stlačený, posléze talířovitě prohloubený, tvrdý, až do stáří pevný, dosti masitý, nejčastěji vínově červený (jako *R. olivacea*), temně rudý, rudohnědý, na středu obyčejně okrový nebo s okrovými skvrnami, nebo i celý kalně žlutý (jako *R. foetens*), jindy citronově nebo plavě žlutý nebo žlutě zelený, výjimečně smutně fialový. Okraj v mládí podehnutý, dlouho hladký, jen ve stáří krátce rýžkovaný, obyčejně nepravidelně laločnatě zprohýbaný, často s uzounkou červenavou obrubou i když je ostatek klobouku jinak zbarven. Pokožka zprvu velmi mazlavá, za vlhka slizká až rosolovitá, lesklá, později, zvláště za sucha, více méně matná a pouze na okraji na kousek slupitelná, probarvená.

Lupeny mandlově bílé, později smetanové, nápadně nízké, zpravidla k oběma koncům zúžené, četné, poměrně tlusté, silnými žilkami spojované, v stáří, hlavně na ostří, hnědožlutě skvrnité.

Třeň mohutný, kyjovitý, k dolejšku někdy zúžený, 20—30 mm tlustý, plný, nápadně tvrdý, jen v stáří houbovitý, bledý, záhy od spodu rezavě nebo okrově hnědnoucí, jen výjimečně za horkého léta (r. 1941) bývá u jedinců sytě červených zčásti slabounce narůžovělý.

Dužnina pevná až tvrdá, v mládí bílá, později okrově skvrnitá, konečně celá stejnoměrně rezavě nebo okrově nahnědlá.

Chuť zpravidla mírná, ale někdy, zvláště mladých kusů, značně ostrá až palčivá, leč palčivost záhy pomíjí. Starší kusy voní rozemletým mákem nebo makovým olejem (m.), nebo řetkví (Kudr.), mákem nebo řetkví (Zvára), makovým pečivem nebo trochu medem (Singer), ovocem (J. Schaef.).

Výtrusný prach bledý jako bílá mouka s nepatrným nádechem do smetanova.

Znaky mikroskopické:

Pokožka klobouku vyšetřována methodou diferenční**): na slabě purpurinové půdě množství intensivněji zbarvených primor-

*) † 15. XII. 1950 ve věku 90 let.

**) Vhodně upravený útržek pokožky barven karbolfuchsinem, diferencován zředěnou kyselinou solnou a pozorován shora silným zvětšením.

diálních hyf, buď jednotlivě po povrchu rozsetých, častěji však v celých chomáčcích a hnízdech. Tyto hyfy jsou jen 4—5 μ široké, zobákovitě nebo růžkatě zakončené (obr. a), jindy naopak ke konci mírně

Holubinka lepkavá — Russula viscida Kudrna
Ph — primordiální hyfy s pokožky klobouku, a-exempláře sbíraného na Chrudimsku v srpnu 1931, b-exempláře z Letin v srpnu 1941. Cc-cystidy s povrchu třeně. S-výtrusy. Orig. V. Melzer.
Ph — hyphae primordiales cutis pilei, a - districtus Chrudim, VIII. 1931. b — Letiny, VIII. 1941. Cc-cystidia e stipitis superficie. S-sporae.

cystidovitě rozšířené, 6—8 μ (obr. b), ale oboje mají stěny hladké, neinkrustované, obsah homogenní, nezrnitý, slabě karmínový.

Pokožka třeně v horní části poseta krátkými kyjovitými nebo tupě vřetenovitými caulocystami, 6—8—(10) μ širokými.

Výtrusy amyloidní, kulovité nebo široce elipsoidní, ke stopce mírně zúžené, 7—10×7—9 μ, zrnito-síťnaté, na obvodě téměř lysé, na ploše hustě zrnité, sotva jemně ostnité, ostny bývají často seřazeny v řetízky; spojné linky nanejvýš jemné, sotva postřehnutelné, takže síť je nezřetelná; hilární skvrna patrna.

Basidií nápadně málo, proto také *R. viscida* pouští proti jiným holubinkám jen málo výtrusů. Ostří lupenů subheteromorfní, ze samých úzkých, válcovitých, tupých nebo i růžkatých cystid, 6—8 μ širokých. Cystidy na ploše velmi hojné, většinou štíhle kopinaté i růžkaté, 8—10 μ široké, sulfovanilinem modrající.

Znaky chemické:

Zelenou skalicí dužnina třeně, pokud jest ještě bílá, nabíhá okamžitě do šedě růžova, ale pokožka jeho reaguje mnohem slaběji a pomaleji, což je případ nezvyklý, neboť pokožka třeně bývá u holubinek na skalici citlivější než jeho dužnina, zvláště než jeho dřeň.

Naftolem pokožka třeně rychle do šedě lilákové (a^5 až a^2 Lange).

Fenolem dužnina třeně přes slabou čokoládovou hněď trvale do sytě kaštanově hnědé.

Anilinová voda vyvolává na lupenech skvrnu světle žlutou (l^1 Lge) která zvolna přechází do chromové žluti (l^5 Lge).

Stanoviště:

Vyspělé smrkové, zvláště jedlové lesy na půdách jílovitých v létě a počátkem podzimu.

Dosud sbírána v Čechách na několika místech, na Moravě ji sbíral F. Šmarda, v Německu J. Schaeffer a R. Singer, v Anglii, zdá se, nebyla dosud nalezena, alespoň A. A. Pearson ve své nejnovější práci o holubinkách (The Genus Russula) v seznamu holubinek v Anglii sbíraných ji neuvádí; také z Francie, pokud je mi známo, není o ní zpráv.

Russula viscida s několika druhy jí podobnými, jako je holubinka medovonná, h. rašelinová, h. černěnachová, h. révová tvoří skupinu holubinek, kterou bychom mohli stručně charakterisovat těmito slovy: Velké nebo středně velké houby s kloboukem masitým, nejčastěji sytě rudým v různých odstínech červeně, s třeněm mohutným, bílým nebo bělavým, který od spodu záhy vně i uvnitř okrově nebo rezavě žloutne až hnědne; dužnina mírná nebo mírně ostrá na poraněných místech a ve stáří rovněž nabíhá do kožově žluta až do hněda. Toto žloutnutí a hnědnutí dužniny,

hlavně na povrchu i uvnitř třeně, je znakem nejvíce v oči bijícím.

Jmenované druhy liší se mezi sebou zvláště těmito znaky:

R. melliolens Qu. zasychajíc, výrazně voní medem, výtrusy má velké, 8—11×8—10 μ, kulaté, skoro lysé, na ploše síťnaté; reakce na alfa-naftol velmi živá a intensivní. Roste hlavně pod duby.

R. helodes Mlz. je holubince lepkavé nejbližší. Její mohutný třeň bývá k dolejšku zúžený a často dlouze kořenující, patrně vlivem snadno prostupné půdy mokrých rašelinišť, na nichž až dosud jen na Soběslavsku byla sbírána kol. R. Veselým. V epicutis klobouku má četné a výrazné pileocysty, na naftol však nereaguje.

R. atropurpurea Krhz. má lupeny vysoké, zaoblené, výtrusný prach čistě bílý; šednoucí nebo rezavějící třeň na naftol jen slabě reaguje.

R. xerampelina Fr. už svým zápachem po trimethylaminu, který se dostavuje brzo po utrhnutí a hlavně svou zelenou reakcí na skalici se dostatečně odlišuje ode všech výše jmenovaných, které reagují na skalici vesměs šedě růžově.

R. olivacea Fr., která často roste společně s holubinkou lepkavou, a svou mohutnou postavou i zbarvením klobouku náležela by do této skupiny, vymyká se z ní žlutými lupeny a žloutkově žlutými výtrusy i svou jedinečnou fialovou reakcí na fenol.

Diagnosis latina: *Russula viscida* Kudrna.

Primitus subacris, carne ochrascente, sporis albocremeis, fere albis.

Pileo globoso vel convexo dein depresso, carnoso, duro, dein firmo, vinoso vel purpureo, interdum partim vel toto ochraceo, 8—12 cm lato, margine flexuoso, levi. Pellicula valde glutinosa, glabra, margine tantum secernibili.

Lamellis pallidis-stramineis, mucronatis, crassis, vetustis ochraceis.

Stipite valido, clavato, 20—30 mm crasso, pallido, aetate ochraceo, duro, tandem spongioso.

Carne alba, senio ochrascente, odore papaverino vel raphanideo. In picetis et abietinis, solo argillaceo, aestate-autumno, aliquid raro.

Forma rubra *Russulae olivaceae*, forma ochracea *Russulae foetentis* valde similis, sed ab hac sapore, a priore sporarum colore iam differt.

Dr Mirko Svrček:

Jehnědka jedlová, terčoplodá houba na jedlových šupinách - Ciboria rufofusca (Weberb.) Sacc.

Zatím co ve smrkových a borových lesích leží šišky těchto dřevin po dlouhou dobu vcelku a volně na zemi, podobný zjev nikdy nespatříme v porostech jedlových. U jedle samičí šištice s původně velkými, dlouze prodlouženými podpůrnými šupinami, které zakrývají malé plodní šupiny, po oplodnění rychle vzrůstají a stojí svisle vzhůru, až do uzrání, kdy po zdřevnatění plodních šupin a uzrání semen se celá šiška

ještě na stromě úplně rozpadne. Proto pod starými jedlemi bývají často jako nasety jen jednotlivé spadané šupiny, jako zbytky jedlových šišek.

Je známou věcí, že houby osidlují nejrozmanitější substrát; nezůstaly proto ani jedlové šupiny bez těchto organismů a zvláště jedna pěkná houbička vybrala si je za zdroj výživy. *Ciboria rufofusca*, které můžeme česky říkati *jehnědka jedlová*, je vřeckatá houba z velké skupiny hub terčoplodých. Tvar plodnic, jejichž velikost se normálně pohybuje v mezích od 5 do 12 mm, je dobře patrný z připojené fotografie. V mládí podobá se hlubokému, uprostřed nálevkovitě vyhloubenému pohárku, který je na spodu stopkatě zúžený. Délka stopky je velice proměnlivá a závisí na tom, zda šupina, z níž plodnice vyrůstá, je ukryta hlouběji ve vrstvě lesní hrabanky (jehličí, listí, větviček a pod.), či leží-li volně na povrchu. V tomto případě jsou plodnice skoro přisedlé, v opačném pak dlouze stopkaté (1—3 cm), se stopkou tenkou, pružnou a zprohýbanou. Později pohárek vzrůstá a rozkládá se do plochy a jen uprostřed zůstává trvale nálevkovitý; přitom se současně okraj, původně okrouhlý, stává nepravidelně laločnatě zprohýbaným, jak je tomu posléze u starých exemplářů, jejichž *thecium* bývá též silně vyklenuté. Celkové zbarvení je tmavě červenohnědé, kaštanově hnědé až umbrově hnědé, stopka podobně zbarvená avšak ještě tmavší, na basi až černohnědá, *thecium* světle masově hnědé, našedle hnědé, později a za sucha bělavě popelavé, při středu s šedavým až šedohnědým nádechem a ojíněné; stopka často s odstínem purpurově hnědým. Zevní část plodnice je lysá, hladká, pod lupou někdy narezavěle hnědě přitiskle plstnatá, stopka roztroušeně šedavě vločkatá. Konsistencí dužiny připomíná tato *Ciboria* poněkud rod *Marasmius* (špička), neboť je tence a pružně kožovitě masitá. Pro úplnost uvádím též mikroskopické údaje: *vřecka* 80—90/4—5 μ, úzce válcovitá, s 8 výtrusy. *Parafysy* tence vláknité, nahoře neztluštělé, přímé. *Výtrusy* 5—7/3—3,5 μ, podlouhle vejčitě elipsoidní, bez kapek, hladké, jednobuněčné, bezbarvé.

Ciboria rufofusca vyskytuje se obyčejně pospolitě na spadaných loňských nebo ještě starších šupinách jedlových, ležících na vlhčích a zastíněných místech, zvláště ve vyšší vrstvě humusu, jehličí nebo pod vrstvou spadaného listí ukrytých. Fruktifikuje na jaře, od druhé poloviny dubna až do konce května, ve vyšších polohách snad ještě déle. Je dnes známa z celé republiky, třeba jen zatím z několika roztroušených lokalit. V Čechách byla (patrně po prvé) zjištěna J. Klikou na Šumavě u Modré (13. V. 1924); doklad v herbáři Národního musea No. 129749. Velenovský (Mon. Disc. p. 219, 1934) uvádí jako jedinou lokalitu Kožený vrch u Mnichovic (V. 1928; h. NMP 147908). Roku 1944 přinesl mi tento jarní diskomycet přítel Dr Jiří Kubička z lesů v okolí osady Poříčko blíže Čeřenic na Sázavě, kde ji sbíral 21. V. 1944 na jedlových šupinách, zejména těch, které ležely na starém mlíři. Také v letech následujících (1944—50) byla Dr Kubičkou na uvedené lokalitě sledována. Tamže jsme ji sbírali 13. V. 1950 na společné

exkursi s Dr Kubičkou a Zdeňkem Pouzarem, a to nad údolím Křešického potoka v tmavém, smíšeném lese pod jedlemi *(Abies alba, Picea exc., Betula, Salix caprea).*

Sám jsem *Ciboria rufofusca* zjistil u Jevan (střední Čechy), kde poblíže rybníka jsem sebral 11. IV. 1948 na několika jedlových šupinách mladičké zárodky plodnic, které jsem doma pěstoval ve skleněném válečku. Vývoj plodnic do úplné dospělosti trval necelých 10 dní; za tu dobu exempláře krásně vyrostly, dosáhly velikosti 8—12 mm v průměru, měly *thecium* uprostřed výrazně hluboce nálevkovitě provrtané, stopku 8—10 mm dlouhou a 1—2 mm tlustou a byly bohatě plodné. Při vynětí z válečku bylo pozorováno vystřelování spor z vřecek (v podobě bělavých obláčků) na denním světle i při elektrickém osvětlení.

Velice bohatý a krásný materiál této jehnědky nalezli jsme na společné exkursi s Ing. Ant. Příhodou a V. Vackem v lesním úvalu na východním úpatí Vraní skály (536 m n. m.) u Zdic, začátkem května 1949. Všechny tyto nálezy pocházejí přirozeně z našeho domácího druhu jedle *(Abies alba* Mill = *A. pectinata* Lam. et DC.). Letošního roku, 15. V. 1950 zjistil jsem *Ciboria rufofusca* na novém hostiteli, z něhož pravděpodobně není dosud známa, a to na šupinách *Abies concolor* Lindl. et Gord. (jedle ojíněná), pěstované v dendrologickém parku v Průhonicích u Prahy. Tyto exempláře se ničím od typické *Cib. rufofusca* neliší. Sydow, který vypracoval v Saccardově Sylloge fungorum (12:7, 1898) obsáhlý seznam hostitelů všech hub do té doby známých, ji z této jedle neuvádí.

Na Moravě byla sbírána nejprve Plhalem u Boskovic a na dalších čtyřech lokalitách Frant. Šmardou (viz Fr. Šmarda, Výsledky mykol. výzkumu Moravy 1:5, 1942 a 2:3, 1944). Rovněž ze Slovenska známe naleziště: Lubochňa (Velká Fatra), v Lubocheňském údolí, 22. V. 1927, leg. J. Klika (doklad v h. NMP). Nízké Tatry: Krížová pri Kvetnici, VI. 1946, leg. Dr J. Kubička (velmi hojně). — Starý Smokovec: údolí za Vežou, VI. 1946, leg. Dr J. Kubička.

Ciboria rufofusca byla po prvé popsána Weberbauerem roku 1872 ze Slezska. (Habelschverdt: Landeck, teste J. Schroeter, Pilze Schles. 2:61, 1908). Schroeter sám ji neznal a cituje jen původní lokalitu Weberbauerovu. H. Rehm, ve svém klasickém díle (Discomyc. in Rabenhorst's Kryptogamen-flora p. 755, 1896) použil k popisu exemplářů, nalezených Wagnerem v saském Švýcarsku. Do rodu *Ciboria* (Weberbauer ji popsal jako *Peziza rufofusca)* byla zařazena italským mykologem Saccardou (Syll. fung. 8:203, 1889). Jeho údaj o výskytu též na jehličí a šupinách smrkových spočívá patrně na záměně s dosti podobnou *Ombrophila strobilina* (Alb. et Schw.) Rehm, rostoucí především na šupinách smrkových šišek a lišící se hlavně prorážejícími plodnicemi, jejich odlišným zbarvením, ztuha rosolovitou konsistencí a většími výtrusy. Tato *Ombrophila* se vyskytuje i u nás, není však totožná s *Ombrophila strobilina* ve smyslu Velenovského (Min. Disc. p. 107, 1934).

Po stránce systematické patří *Ciboria rufofusca* k největším zástupcům svého rodu a nese všechny jeho charakteristické znaky, především kožovitě masitou či pevně voskovitou konsistenci, a jako negativní znak absenci sklerocia (diferenční znak proti blízce příbuzným Sclerotiniím). S ekologického hlediska posuzována je typem dosti

Jehnědka jedlová — Ciboria rufofusca (Weberb.) Sacc.
Nad údolím Křešického potoka u Poříčka nad Sázavou, 13. 5. 1950 sbíral Dr. J. Kubička. — Foto A. Pilát.

vlhkomilným, s nároky na zvýšenou vlhkost vzdušnou, což dokazuje jednak jarní fruktifikace a mikroklimatické poměry stanovištní, za jakých ji nalézáme, jednak důsledky, vyplývající z původního rozšíření jejího hostitele, jedle, stromu v naší oblasti uplatňujícímu se sice již na přechodu mezi horní hranicí svého rozšíření na západě, jako horské dřeviny a spodní hranicí rozšíření na východě, kde sestupuje do roviny, leč stále ještě spíše s charakterem stromu vyšších poloh. Jako typ specialisovaný, odkázaný na určitý, přesně vymezený areál život-

ních podmínek, neodlučitelných od vlastností svého živitele, vystupuje synekologicky jako samostatná *synusie,* jednotka úzce vyhraněná po stránce edafické i klimatické, patrně vůbec nebo téměř bez konkurence jiných druhů.

Je zřejmé, že v dobách předhistorických, v období buko-jedlovém, kdy jedle byla i v nižších polohách Čech stejně dominantní jako v horách, byly určité druhy, na ni vázané (a tak i *Cib. rufofusca)* mnohem rozšířenější než dnes. Dosud zjištěné lokality u nás patří vesměs k oblastem, kde jedle je nepochybně původní. Jistě v budoucnosti přibude k nim řada dalších, které dále potvrdí vůdčí úlohu ekologického charakteru v zeměpisném rozšíření nejen tohoto druhu, avšak hub vůbec. Nález na cizí *Abies concolor* je pak dalším přínosem k domněnce o tendenci domácích druhů zaujímati místo na cizích, i když příbuzných hostitelích, třeba i na úkor typů specialisovaných na tyto cizí hostitele, leč typů neschopných v nových, změněných životních podmínkách prosperovat.

Summa:

Speciem commemoratam, in Bohemia, Moravia et Slovakia pluribus locis ad squamas strobilinas Abietis albae provenientiam, auctor etiam ad squamas Abietis concoloris, in horto dendrologico in Průhonice (districtus Praha) cultae, maio 1950 legit.

Dr A. Pilát:

Ještě o otravě hřibem nachovým - Boletus purpureus Fr.

V posledním sešitě České mykologie (roč. IV. str. 113—114) uveřejnil pan Karel Krejčík velmi zajímavou zprávu o otravě hřibem nachovým — *Boletus purpureus* Fries. Zkoušel požívatelnost této houby sám na sobě a popisuje podrobně otravu, která se projevila, když pojedl malý kousek za syrova.

Tentýž den, když jsem četl korekturu tohoto článku, dostal jsem poštou poslední sešit časopisu Bulletin de la Société Mycologique de France (roč. 66, seš. 1/1950), v němž na str. 39—40 jest uveřejněn zajímavý článek V. P i a n e-ho „Sur la comestibilité de Boletus purpureus Fr. consommé cru." (O požívatelnosti hřibu purpurového v syrovém stavu.) Autor referuje v něm o dvou otravách, které tato houba způsobila. V populárních knížkách bývá často *Boletus purpureus* Fr. označován za houbu jedlou, což je zcela nesprávné a nezodpovědné. Za syrova je tento krásný hřib, velice příbuzný a podobný satanu, dosti prudce jedovatý. Také V. P i a n e vyzkoušel tuto houbu sám na sobě, když před tím byl upozorněn jedním případem otravy na to, že tato houba asi jedlá není.

V červnu 1944, totiž na exkursi, byl požádán skupinou maquisardů (partyzánů), aby se podíval na jejich kamaráda, kterému se udělalo

nevolno po požití houbového pokrmu. V jejich táboře zjistil, že si připravili pokrm z plodnic hřibu jedlého, purpurového, klouzku zrnitého, žampionu polního a mechovky. Mohl si prohlédnout část hub, která nebyla k jídlu upotřebena. Vařený pokrm pojedlo několik

Hřib satan — Boletus Satanas Lenz.
Mladá plodnice tohoto krásného hřibu, kterou nalezl 15. 9. 1950 pan ing. A. Lukavec u Lysé nad Labem. Je to houba za syrova dost prudce — ač nikoliv smrtelně — jedovatá. — Foto A. Pilát.

osob, z nichž jen jedna však jevila příznaky otravy (zvracení, průjem, malátnost). Zjistil, že pokrm byl připraven nezávadně, a protože onemocněla jen jedna osoba z těch, které houby jedly, a autor sám pokládal tehdy hřib purpurový za jedlý, nedomníval se, že nemocný se otrávil houbami, nýbrž že jeho nevolnost má jiné příčiny. V roz-

hovoru se dověděl od nemocného, že při přípravě hub rozkousal a spolkl několik gramů krásného červeného hřiba za syrova — zřejmě to byl hřib purpurový. Stav nemocného se brzy zlepšil natolik, že p. Piane mohl bez obav opustit tábor maquisardů a vrátit se domů.

Od té doby uplynulo několik let. Během této doby nedostala se mu do rukou žádná plodnice hřibu purpurového. Až teprve 31. 8. 1947

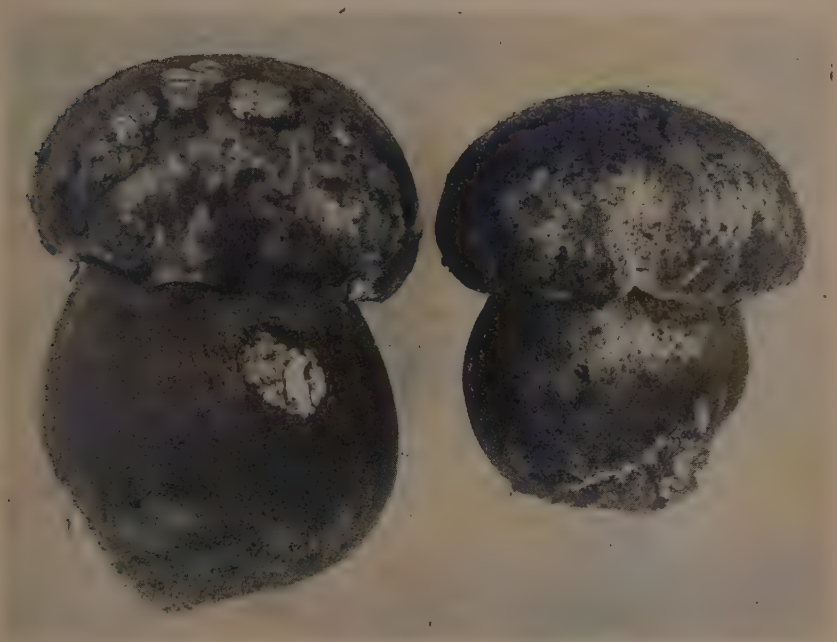

Hřib purpurový — Boletus purpureus Fr.
Dvě mladé plodnice této jedovaté houby. V mladém stadiu je velice podobná satanu a mnohdy těžko se rozeznává. To má ovšem jen teoretický význam, neboť oba druhy jsou stejně jedovaté. — Foto A. Pilát.

na témž místě, kde tehdy tábořili maquisardi, nalezl 2 krásné mladé plodnice tohoto vzácného hřibu. Rozhodl se tehdy, že jedlost této houby vyzkouší ihned sám na sobě. Rozkousal a spolkl asi 15—20 g syrové houby. Nechutnala příjemně. Učinil tak asi v 18,30 hod. za horkého dne srpnového. Asi za 1 hodinu počal se neobyčejně potit, což však přičítal horkému dni. Také večeře (2 vajíčka a víno s vodou) mu nechutnala. Cítil velikou malátnost, nikoli však bolesti. Ulehl úplně zmožen ve 20,45. Po několika minutách musel však spěchat na stranu, což opakovalo se asi 3krát před půlnocí a v téže době rovněž třikrát zvracel. Po půlnoci se stav zlepšil a i když indisposice byla značná, přece nebyla bolestivá.

Je zajímavé, že příznaky, které popisuje V. Piane, byly úplně stejné jako ony, které popisuje p. K. Krejčík.

Že tato houba je podobně jedovatá, jako hřib satan, mnoho nepřekvapuje. Spíše by překvapovalo, kdyby jedovatá nebyla. Oba druhy jsou si totiž tak blízké, že i jejich chemismus musí být podobný. Seznam našich jedovatých hub byl tedy bezpečně rozmnožen opět o jeden.

Vladimír Rypáček a Rostislav Radvan:

Čisté kultury hub, pěstované v ústavu pro fysiologii rostlin Masarykovy university v Brně (Kotlářská 2).

V ústavu pro fysiologii rostlin Masarykovy university jsou již po více let studovány soustavně naše dřevokazné houby. Činnost jejich je prakticky velmi důležitá, neboť rozkládají dřevo často velmi silně. Ničí je ve skladech a na stavbách, jsou rovněž příčinou četných chorob stromů a také spolupůsobí při humifikačních pochodech, rozkládajíce v lesích zbytky stromů, pařezy, spadlé větve a pod.

Je proto nutné znát jejich fysiologii po všech stránkách, především růst, způsob výživy, vzájemné vztahy jednotlivých druhů a sledovat současně i změny ve dřevě, a to nejen po stránce chemické, ale i fysikální. Na to navazuje samozřejmě ochrana proti jejich nevítanému působení.

Existuje velmi mnoho literatury, zvláště cizí. Mohli jsme se však vícekrát přesvědčit, že údaje, na př. pro anglické kmeny hub, nesouhlasí s našimi pokusy s houbami z československých stanovišť, nehledě ani k tomu, že údaje různých autorů se často nápadně rozcházejí.

K soustavnému studiu potřebujeme samozřejmě stále čisté kultury. Ty jsme si vypěstovali z našich sběrů a udržujeme je na příslušných půdách. Za přesné určení valné části našich sběrů jsme vděčni panu Dr A. Pilátovi. Jsou to tedy kmeny hub v Československu rostoucích a výsledky pokusů s nimi jsou jedině směrodatné pro naše poměry.

V následujícím předkládáme seznam hub dosud isolovaných a pěstěných ve stálých kulturách. Pokládáme za svoji povinnost upozornit na to československou mykologickou veřejnost a podotýkáme, že rádi poskytneme zájemcům případné bližší informace. Vedle typicky dřevokazných hub pěstujeme v kulturách houby dřevo zbarvující *(Ceratostomella pilifera)*. Pro úplnost uvádíme všechny kmeny hub ve zdejším ústavu pěstované, tedy i ty, které dřevokaznými nejsou, ale které s hlediska fysiologického jsou nějak zajímavé (na př. *Basidiobolus ranarum)*, a dále dva druhy dřevokazných hub z cizích kmenů *(Eberswalde)*.

V seznamu je pak uvedeno:

1. Pořadové číslo kultury,
2. Jméno houby s nejběžnější synonymikou,
3. Místo sběru a stanoviště (habitat),
4. Kdo sbíral (legit),
5. Kdo isoloval a jak byla isolace provedena.

1. *Ceratostomella pilifera* (Fr.) Winter. Habitat: borová běl, Drnovice u Vyškova, cca 320 m s. m. Legit: R. Radvan, říjen 1948. Isolace: ze spor, R. Radvan.

2. *Ceratostomella pilifera* (Fr.) Winter. Habitat: borová běl, Svojanov u Poličky, cca 500 m s. m. Legit: J. Klodner, srpen 1948. Isolace: ze spor, R. Radvan.

3. *Coniophora cerebella* (Pers.) Sacc. Kmen Eberswalde.

4. *Poria Vaillantii* (D. C.) Sacc. (*Poria vaporaria* Pers. ex Pres.). Kmen Eberswalde.

5. *Poria ambigua* Bres. Habitat: smrkové dřevo ve skleníku pokusné zahrady ústavu pro fysiologii rostlin v Brně, cca 240 m s. m. Legit: R. Radvan, červenec 1948. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

6. *Merulius lacrymans* (Wulf.) Fr. Habitat: smrkový trám v žampionárně p. A. Tejkala v Brně, cca 230 m s. m. Legit: R. Radvan, srpen 1949. Isolace: z pletiva plodnice, R. Radvan.

7. *Schizophyllum commune* L. Habitat: suchá švestka v okolí Kníniček u Brna, cca 230 m s. m. Legit: R. Radvan, červenec 1949. Isolace: ze spor, R. Radvan.

8. *Trametes gibbosa* (Pers.) Fr. Habitat: buk v lese u Útěchova u Brna, cca 450 m s. m. Legit: R. Radvan, červenec 1949. Isolace: ze spor, R. Radvan.

9. *Gleophyllum abietinum* (Bull.) Karsten. (*Lenzites abietina* [Bull.] Fries.) Habitat: smrkové dřevo ve skleníku pokusné zahrady ústavu pro fysiologii rostlin v Brně, cca 240 m s. m. Legit: R. Radvan, červen 1949. Isolace: ze spor. R. Radvan.

10. *Piptoporus betulinus* (Bull.) Karsten. (*Polyporus betulinus* [Bull.] Fries, *Fomes betulinus* [Bull.] Maublanc.) Habitat: kmen břízy, Střelice u Brna, cca 290 m s. m. Legit: J. Špaček, září 1950. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

11. *Gloeophyllum sepiarium* (Wulf.) Karsten. (*Lenzites sepiaria* [Wulf.] Fries.) Habitat: smrková kláda v bývalém skladu dřeva v Karlově v Jeseníčích, asi 750 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, srpen 1949. Isolace: ze spor, R. Radvan.

12. *Gloeophyllum abietinum* (Bull.) Karsten. Habitat: smrková kláda v lese nad Karlovem, Jeseníky, cca 900 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, srpen 1949. Isolace: ze spor, R. Radvan.

13. *Trametes versicolor* (L. ex Fr.) Pilát. (*Polyporus versicolor* [L.] Fries.) Habitat: bukový kmen v lese u Kohoutovic u Brna, cca 400 m s. m. Legit: R. Radvan, červenec 1949. Isolace: ze spor, R. Radvan.

14. *Trametes versicolor* (L. ex Fr.) Pilát. Habitat: bukový kmen, Jeseníky, údolí Moravice, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

15. *Trametes versicolor* (L. ex Fr.) Pilát. Habitat: bukový pařez, Jeseníky, poblíž Karlova, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

16. *Fomes marginatus* (Fr.) Gillet. (*Polyporus marginatus* Fries, *Polyporus pinicola* Fries). Habitat: starý smrk při cestě z Karlova na Ovčárnu, cca 900 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z pletiva plodnice, R. Radvan.

17. *Fomes marginatus* (Fr.) Gillet. Habitat: smrková kláda v lese u Karlova, cca 850 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

18. *Fomes marginatus* (Fr.) Gillet. Habitat: smrk na pokraji lesa mezi Malou Morávkou a Karlovou Studánkou, cca 850 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

19. *Fomes marginatus* (Fr.) Gillet. Habitat: odumřelý smrk v Jeseníčích při cestě z Karlova na Ovčárnu, cca 1150 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

20. *Fomes annosus* (Fr.) Cooke. (*Polyporus annosus* Fries, *Trametes radiciperda* Hartig). Habitat: starý smrk v Jeseníčích při cestě z Karlova na Ovčárnu, cca 800 m. s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

21. *Anisomyces odoratus* (Wulf.) Pilát. (*Polyporus odoratus* [W.] Fries.) Habitat: starý smrk při cestě z Karlova na Vysoké Hole, cca 1100 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

22. *Fomes fomentarius* (L.) Kickx. (*Polyporus formentarius* [L.] Fries.) Habitat: bukový pařez v Jeseníčích poblíže Karlovy Studánky cca 900 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z pletiva plodnice, R. Radvan.

23. *Leptoporus undosus* (Peck.) Pilát. Habitat: smrkový pařez v Jeseníčích poblíž Karlovy Studánky, cca 900 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

24. *Phellinus robustus* (Karst.) forma *Hartigi* (All. et Schn.) B. et G. (*Polyporus Hartigi* All. et Schn., *Fomes igniarius var. pinuum* Bres.). Habitat: stará jedle při sv. okraji lesa v Jeseníčích poblíže Karlova, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1949. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

25. *Phellinus igniarius* subs. *pomaceus* (Pers.) Quélet. (*Polyporus pomaceus* Persoon, *Phellinus pomaceus* [Pers.] Maire.) Habitat: suchá švestka na jv. svahu údolí Moravice poblíž Karlova, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, M. Spurný, R. Radvan, červenec 1949. Isolace: z pletiva plodnice, R. Radvan.

26. *Trametes quercina* (L.) Pilát. (*Daedalea quercina* [L.] Fries). Habitat: při cestě mezi Hanštorfem a Lednicí na pařezu dubu. Legit: M. Soudková, prosinec 1949. Isolace: z hyf plodnice, R. Radvan.

27. *Basidiobolus ranarum* Eidam. Kmen z Královy, později Przibramovy sbírky bakterií. Odtud získal jej r. 1912 prof. Peklo, r. 1921 přenesen prof. Ülehlou do ústavu pro fysiologii rostlin Masarykovy university v Brně.

28. *Psalliota campestris* (L.) Fries, *f. alba* Vitt. (*Agaricus campestris* L.) Habitat: pěstírna žampionů A. Tejkala v Brně. Legit: A. Tejkal, květen 1947. Isolace: ze spor, M. Staněk.

29. *Pleurotus mutilus* Fries. Habitat: pěstírna žampionů A. Tejkala v Brně. Legit: M. Staněk, květen 1947. Isolace: ze spor, M. Staněk.

30. *Lentinus tigrinus* (Bull.) Fr. Habitat: pařez vrby, Brno, Komárov, cca 210 m s. m. Legit: J. Špaček, květen 1950. Isolace: ze spor, R. Radvan.

31. *Stereum hirsutum* Willd. Habitat: dubový pařez na Hádech u Brna, cca 420 m s. m. Legit: J. Špaček, květen 1950. Isolace: z hyf substrátu, R. Radvan.

32. *Polyporellus squamosus* (Huds.) Karsten. (*Polyporus squamosus* [Huds.] Fries, *Polyporus giganteus* Harzer). Habitat: pařez javoru v botanické zahradě přírodovědecké fakulty Masarykovy university v Brně, cca 240 m s. m. Legit: R. Radvan, květen 1950. Isolace: ze spor, R. Radvan.

33. *Trametes hirsuta* (Wulf.) Pilát. Habitat: dubový kmen, Jemčina u Jindř. Hradce, cca 430 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, červenec 1950. Isolace: z hyf substrátu, R. Radvan.

34. *Phellinus igniarius* (L. ex Fr.) Quélet. (*Polyporus igniarius* [L.] Fries, S. M., *Fomes igniarius* [L.] Gillet. Habitat: vrba na břehu Nežárky pod Rodvínovem u Jindř. Hradce, cca 450 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, červenec 1950. Isolace: z hyf substrátu, R. Radvan.

35. *Anisomyces odoratus* (Wulf.) Pilát. Habitat: smrkový pařez na cestě z Tábora do Příběnic, cca 430 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Hejtmánek, červenec 1950. Isolace: z hyf substrátu, R. Radvan.

36. *Glocoporus adustus* (Willd.) Pilát. (*Polyporus adustus* [Willd.] Fries). Habitat: buk, lesní cesta nad Ludvíkovem, Jeseníky, cca 300 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, M. Spurný, červenec 1950. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

37. *Trametes unicolor* (Bull.) Cooke. Habitat: bukový kmen, stráň nad Ludvíkovem, Jeseníky, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, M. Spurný, červenec 1950. Isolace: z hyf substrátu, R. Radvan.

38. *Ganoderma applanatum* (Pers.) Pat. (*Polyporus applanatus* [P.] Wallr. Habitat: buk na cestě z Ludvíkova do Vidlí, Jeseníky, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, M. spurný, červenec 1950. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

39. *Paxillus atrotomentosus* Fr. ex Batsch. Habitat: borový pařez v údolí Bobravy u Radostic, cca 265 m s. m. Legit: J. Špaček, srpen 1950. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

40. *Trametes gibbosa* (Pers.) Fr. Habitat: buk nad Ludvíkovem, Jeseníky, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, R. Radvan, červenec 1950. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

41. *Trametes heteromorpha* (Fr.) Bres. (*Daedalea heteromorpha* Fries). Habitat: smrkový pařez na cestě z Ludvíkova do Vidlí, Jeseníky, cca 800 m s. m. Legit: Vl. Rypáček, K. Rada, červenec 1950. Isolace: z mycelia substrátu, R. Radvan.

Fungi kept in pure cultures in the Institut for Plant Physiology Masaryk university Brno, ČSR.

The list contains: 1. The number of the culture, 2. The name of the fungus with most usual synonyms, 3. Habitat of the fungus from which the isolation was made, 4. Legit, 5. The name of investigator having isolated the fungus and method of isolation used.

I. Charvát:

Špička masová - Marasmius putillus Fr.

Tato štíhlá úhledná houbička, připomínající svým vzhledem nějakou penízovku nebo helmovku, rostla hojně ve velkých skupinách na podzim v roce 1949 v borovém lese při cestě za bývalou restaurací „Stop" na Klínci. Ačkoliv navštěvujeme tato místa každý rok, i třeba několikráte, nikdy jsme neměli to štěstí nalézti tuto vzácnou špičku. Moji pozornost upoutala hlavně tím, že všechny plodnice měly nápadně rovný třeň. Překvapil mě také hojný výskyt, až 50 plodnic rostlo na 1 m², ač předešlá léta nevyskytl se na této lokalitě ani jediný exemplář. Vzhledem k velkému počtu nalezených plodnic domníval jsem se, že jde o druh zcela obecný, ale nebylo tomu tak. Velenovský v Čes. houbách na str. 178 poznamenává „druh velmi vzácný", Lange shodně s Konradem a Maublancem píše „vzácný". Bresadola ve své Iconogr. Mycol. *Marasmius putillus* neuvádí ani pod synonymem. V české literatuře nacházíme tento druh jedině

u Velenovského, ale i v cizí literatuře je popsán velmi pořídku. Ke cti budiž mu připočteno, že až dosud nebyl zatížen synonymikou.

Uvádím zde popis nalezených plodnic:

Klobouk 2—2,5 cm v průměru, barvy tmavě medově červenavé, po dešti bledší — až žemlový, tence masitý, křehký, průsvitný,

Špička masová — Marasmius putillus Fr.
Sbíral I. Charvát u Klínce dne 27. XI. 1949 v borovém lese.
Plodnice o málo zmenšeny, výtrusy více. Foto I. Charvát.

na okraji jemně a hustě skoro až do poloviny klobouku rýhovaný, za mlada mírně klenutý, s nepatrnou bradavkou na středu, pak ploše rozložený a uprostřed mírně vmáčklý, někdy s mělkým dolíčkem,

ve stáří až skoro číškovitý, se středem trochu tmavším, za vlhka nepatrně lepkavý.

Lupeny skoro husté, bělavé, za vlhka bledě medové, s lupénky, až 3 mm široké, malým, zřetelným zoubkem ke třeni připojené.

Třeň válcovitý, vždy pěkně rovný, jen na basi mírně zahnutý, 4 cm dlouhý a 2 mm široký, nebo 5,5 cm dl. a 4 mm šir., na basi trochu ztluštělý a bílou plstí obalený, někdy také zploštělý, s výraznou rýhou uprostřed, lámavý, rourkovitě dutý, barvy hnědě červenavě medové. Base třeně je obalena hojně jehličím.

Dužnina klobouku i třeně barvy bledě medové, chuti mírné, vůně nijak nápadné.

Výtrusy hyalinní, elipsoidní, k basi dlouze klínovitě stažené, s drobnými tukovými tělísky a vláknitou plasmou, 10—12×3¾—4 μ, ale také 14×5 μ nebo 14×6 μ.

Dne 11. prosince 1949, t. j. o 14 dní později, navštívil jsem opět tuto lokalitu a našel jsem exempláře, jejichž klobouk měřil 3,5 až 4,5 cm v průměru, se třeněm 4,5 cm dlouhým a 3 mm širokým, s basí 6 mm širokou. V literatuře jsou rozměry klobouku udávány 1,5 až 2 cm, nejvýše 2,5 cm.

Poznámky:

Z Friesova popisu v Syst. Mycol. (Vol. I. 1821) na str. 129 možno tento druh bezpečně indentifikovat, i když popis je dosti stručný a rozměry výtrusů nejsou udány. Také pozdější diagnosa v Hym. Europ. (1874) na str. 470 neliší se nikterak od původní.

Velenovského stručný popis na str. 178 (České houby 1920) neshoduje se dobře s mým popisem a je zcela možné, že se jedná o jiný druh. Velenovský se na př. nezmiňuje vůbec o nápadně hustě a jemně rýhovaném klobouku, délku třeně udává kratší („stopka zdéli pr. kl.") a píše, že třeň je tuhý, elastický, dole hrubě bledě hnědavě vlásenitě brvitý, což neodpovídá mému popisu. Rovněž velikost výtrusů 5—6 μ se velice liší od mého měření 10—12×3¾—4 μ a také údaj Velenovského, že roste „na suchém zetlelém listí v háji" neshoduje se s mojí lokalitou, neboť houby rostly přímo na jehličí v borovém lese. Z toho usuzuji, že se jedná o jinou houbu.

Další popis najdeme v literatuře u Rickena na str. 73 (Die Blätterpilze, 1915). Jeho popis již více odpovídá mému, až na značný rozdíl ve velikosti výtrusů. Ricken udává poměrně malé výtrusy 4—5×2—3 μ, tvaru kopinatě-eliptického, což nesouhlasí s mojí houbou.

Lange ve svém díle „Flora Agar. Danica" II. díl na str. 22 uvádí sice jen stručný popis této houby, ale zato velmi výstižný a naprosto se shodující s mým. Tvar výtrusů a velikost 9×3¾ μ se dosti přibližuje mému měření. Také vyobrazení na tab. 46, fig. H, krásně vystihuje moji houbu.

Další nálezy: Na Blatech u Soběslavi sbíral tuto vzácnou špičku p. Fr. Kotlaba dne 5. listopadu 1950 (na jehličí borovice bažinné).

U Bojanovic ve smíšeném lese, dne 12. listopadu 1950 sbíral p. Dr J. Kubička.

Dr Albert Pilát:

Kuřátka zelenající a kuřátka Invalova čili kuřátka jedlová ve smyslu Persoonově a Friesově.

(Clavaria ochraceo-virens Jungh. et Clavaria Invalii Cott. et Wak. in Bohemia.)

Kuřátka zelenající čili pravá kuřátka jedlová jsou většině našich houbařů dobře známa. Bývají donášena pravidelně do schůzí Čs. klubu mykologického skoro po celou houbařskou sezonu, neboť u nás hojně rostou jak v lesích smrkových, tak i borových. Jedním z nejbohatších nalezišť tohoto zajímavého druhu jsou na př. smrčiny na Karlštejnsku.

Rovněž je dobře známo, že Velenovského *Clavaria abietina,* totiž houba, kterou pod tímto jménem popsal v „Českých houbách" je jiná, neboť na tento omyl upozornil již Kavina (Věda přírodní, roč. 13, 1932, Fragmenta Mycologica No. 50), který zjistil, že Velenovského *Clavaria abietina* je ve skutečnosti *Clavaria pallida* ve smyslu Bresadolově a Rickenově, která se dnes nazývá *Ramaria Mairei* Donk.

Kuřátka jedlová ve smyslu Persoonově *(Clavaria abietina* Pers. non Fries) popsal Kavina pod tímto jménem ve Vědě přírodní, roč. VIII, 1928 (Fragmenta Mycologica No. 26) celkem správně, až na to, že tvrdí, že exempláře, které nalezl v Brdech a na Šumavě, měly výtrusy hladké, což se s *Clavaria abietina* Pers. nesrovnává.

Clavaria abietina Persoon (non Fries) čili *Clavaria ochraceo-virens* Jungh., jak se dnes nazývá tento druh, jsou rozvětvená kuřátka *(Ramaria),* která mají plodnice 2—4,5 cm vysoké, kompaktní, špinavě žluté či kalně okrové nebo olivově okrové, nápadné hlavně tím, že se při pomačkání za čerstva nebo samovolně pozdě ve stáří zbarvují zeleně. Toto zelenání je vlastně modrání, které kombinováno se žlutou barvou plodnice dává dojem barvy zelené nebo olivové. Plodnice z bělavé či bílé base, jež je připojena k půdě bílými provázky myceliovými a jež je zcela malá, jen 0,5—1,5 × 0,3—0,8 cm veliká a bíle plstnatá, rozvětvuje se trsnatě ve větvičky, jež jsou vzpřímené, dosti husté a nepravidelně větvené, dole tlustší (1—2 mm), ve spodních partiích rozvětvující se ve více větví, nahoře většinou ve dvě a na konci jsou dosti tupé. Dužnina je zbarvena více méně podobně jako celá plodnice, na vzduchu zelená dosti rychle, chutná nahořkle

a voní většinou nenápadně. Výtrusy jsou okrové nebo hnědavě okrové, jemně bradavčité či jen drsné, nikoliv ostnité, tvaru vejčitého a k basi klínově stažené, až i protáhle mandlovité, 6—9 × 3—4,5 μ. Hymenium dodatečně netloustne. Žlutá barva je obsažena v cyto-

Kuřátka jedlová — Clavaria abietina Pers. non. Fr.
Na Karlštejně ve smrčině sbíral dr. A. Pilát 9. 8. 1950. — Foto Pilát.

plasmě subhymeniálních hyf a v basidiích. Kuřátka zelenající rostou hojně v jehličí na zemi ve smrčinách a v borech a to jak v Evropě, tak i v Severní Americe.

V literatuře mykologické bývá tento druh označován nejčastěji jako *Clavaria abietina* Pers. (1794, 1822). Fries však popisuje ne-

správně pod tímto jménem houbu jinou, velice podobnou, ale po pomačkání nezelenající, s výtrusy ostnitými, která se dnes jmenuje

Kuřátka Invalova — Clavaria Invalii Cott. et Wak.
Na Karlštejně ve smrčinách na jehličí sbíral dr. A. Pilát 15. 9. 1950. — Foto Pilát.

Clavaria Invalii Cott. et Wak. Na základě nomenklatorických pravidel nelze užívat pro pravou Persoonovu *Clavaria abietina* tohoto jména,

Hřib satan — *Boletus Satanas Lenz.*

Krásně vybarvená a typicky vyvinutá plodnice této naší jedovaté houby, která u nás působí každoročně řadu otrav. Svou masitostí a pěkným vzhledem láká přímo k jídlu. Nalezl p. ing. A. Lukavec 15. 9. 1950 u Lysé n. Lab. — Foto Pilát.

Holubinka lepkavá - Russula viscida Kudrna

nýbrž jména mladšího, kterým je *Clavaria ochraceo-virens* Jungh. Proto také české jméno jsem změnil na „kuřátka zelenající", aby bylo zabráněno omylům. Toto české jméno je také případnější, než „kuřátka jedlová", neboť tento druh roste hlavně ve smrčinách a také Persoon při pojmenování měl patrně smrk na mysli — nikoliv jedli — neboť staré Linnéovo jméno pro smrk je *Abies abies* L. a mladší *Picea abies* Karsten nebo *Abies picea* Mill., *Picea excelsa* Link.

Tato nešťastná synonyma smrku jsou v mykologii příčinou mnoha omylů. Fries často používá o rozšíření některých druhů hub ve Švédsku označení „in silvis abietinis" nebo „in abiegnis", což však neznamená „v lesích jedlových", jak všeobecně toto označení bývá překládáno, nýbrž „ve smrčinách". Ve Švédsku jedle divoce vůbec neroste.

Jako synonyma patří ke *Clavaria ochraceo-virens* Jungh. také *Clavaria virences* Gramberg a *Clavaria cyanescens* Romell.

Fries popsal pod jménem *Clavaria abietina* jinou houbu, jak jsem se již zmínil, která je sice velmi podobná, ale po pomačkání nezelená. Roste hojně kolem Uppsaly, jak zjistil Lundell a Nannfeldt, takže o identitě nemohou být pochyby. Tato nezelenající houba byla popsána r. 1919 jako *Clavaria Invalii* Cott. et Wak.

Stejnou nezelenající houbu popisují pod jménem *Clavaria abietina* také Karsten 1882, Saccardo 1888 a Quélet 1872 (nikoliv však 1888). *Clavaria Invalii* C. et W. — kuřátka Invalova — mají plodnice trochu větší, než kuřátka zelenající. Jsou 4—8 cm vysoké, jednotlivé, v houfech či i trsnaté, tmavě okrové, pak žlutavě skořicové, ve stáří hnědě okrové, se špičkami větviček stejně zbarvenými či bledými. Třeňová base je 1—2,5 × 0,3—1,5 cm veliká, vždy zřetelná a většinou pokrytá bílou plstí, na dolejšku spojená s půdou bílými provázky myceliovými. Větvičky, v něž se rozvětvuje, jsou dosti štíhlé a početné, dosti nepravidelně větvené, někdy trochu zploštělé, dosti tuhé a vzpřímené, takže plodnice je spíše protáhlá. Hlavních větví je jen několik a jsou 3—5 mm tlusté, další větvičky většinou dichotomicky větvené a vzpřímené, s konečky jen 1—1,5 mm tlustými. Dužnina bílá, na řezu slabě okrová, houbovitá a dosti tuhá a suchá, ve větvičkách křehčí, chutná slabě hořce a páchne slabě nepříjemně ostře nebo nakysle. Výtrusy okrové, hustě ostnité či alespoň ostře bradavčité, s krátkými, bezbarvými ostny, jejichž délka bývá dosti proměnlivá a kolísá mezi 0,5—1 μ. Tvar výtrusů je elipsoidní, k basi klínovitý, 6—10,5 × 3,5—5 μ. Hymenium netloustne či jen málo.

Kuřátka Invalova jsou mnohem vzácnější než kuřátka zelenající a jsou rozšířena jak v Evropě, tak i v Severní Americe. Krásné a početné exempláře nalezl jsem několikrát ve smrčinách Karlštejnských. Exemplář z poslední exkurse jsem ofotografoval a snímek je přiložen k tomuto článku, který má usnadnit našim čtenářům rozlišování těchto dvou podobných a zajímavých druhů.

Ing. Antonín Příhoda:

Houby působící hniloby mrkve.

Praktická mykologie není jen sbírání a zužitkování nebo pěstování jedlých hub, ale znamená také studium všech hub, které jsou příčinou ztrát v lidském hospodářství. Tato negativní činnost hub působí každoročně milionové škody, které se jeví jako snížení sklizní hospodářských plodin, hniloby dřeva, zkažení zásob atd. V malém pociťujeme tyto škody občas i v domácnosti. Uložili jste si na př. na zimu zeleninu ve sklepě do písku, ale zelenina se počala kazit. Příčinou ve většině případů je nákaza houbami. Hniloba neprobíhá vždy stejně; záleží na druhu houby, který hnilobu způsobil. U mrkve lze prakticky rozeznávat pět typů hniloby.

1. Bílá hniloba patří k nejvážnějším a nejzhoubnějším onemocněním zeleniny. Je působena houbou *Sclerotinia sclerotiorum* (LIB.) SACC. et TROTT. Na povrchu napadené mrkve se objeví nejprve jemná bílá vlákna, která se velmi rychle rozrůstají. Na některých místech se podhoubí zhušťuje a tvoří vatovité chomáčky, ve kterých vznikají hlízovité útvary nejprve bílé, později na povrchu černající — sklerocia houby. Podhoubí se rozrůstá nejen po povrchu, ale proniká i dovnitř tkání mrkve. Napadená mrkev měkne a mění se v mokvající beztvarou hmotu. Sklerocia jsou vytrvalým stadiem houby, ve kterém houba přetrvává nepříznivé podmínky, jako sucho, zimu a pod. Dostanou-li se sklerocia do půdy, při vhodné vlhkosti a teplotě vyrostou z nich plodničky nálevkovitého tvaru, obsahující vřecka a výtrusy. Ve sklepě rozšiřuje se však houba obvykle jen podhoubím, které se rozrůstá z určitých ohnisek, t. j. od jednotlivých nakažených mrkví. Napadeny jsou obyčejně mrkve mechanicky poškozené, povadlé nebo namrzlé; od nich pak se rozšíří houba i na sousední mrkev zdravou.

Pokud roste mrkev venku na záhonech nebo na poli, je prvním rokem proti houbě odolná. Stačí však vytrhnout některou rostlinu a nechat ležet na zemi a houba se na ní záhy objeví. Větší škody působí *Sclerotinia sclerotiorum* na mrkvi dvouleté, pěstované na semeno. U napadených semenaček zahnívají růžice listů, zvláště poblíž srdéčka. Choroba se objevuje i později, když mrkev vyhání do květu. Za vlhkého počasí a zvláště u rostlin pěstovaných ve skleníku proniká podhoubí i do lodyh, kde prorůstá až na povrch a tvoří, zvláště v pochvách lodyžních listů nebo i uvnitř lodyhy, vatovité chomáče a sklerocia. Napadené rostliny většinou hynou.

2. Šedá nebo mokrá hniloba je způsobena houbou *Botrytis cinerea* PERS. Na napadených mrkvích vyrůstá hustý našedivělý plísňovitý porost pokrytý na povrchu množstvím výtrusů houby v podobě jemného prášku. Později na napadených místech vznikají drobounká, tvrdá, jemně přichycená sklerocia, jimiž se hou-

ba udržuje přes nepříznivá období. Výtrusy se lehce oddělují a snadno se rozvíří i nejmenším pohybem vzduchu ve sklepě. Kde spadnou na uloženou mrkev, při troše vlhkosti (na př. orosením) vyklíčí a způsobí mokrou hnilobu na dalších místech. Nejprve bývá napadena povadlá, oslabená mrkev, ale později při větší infekci rozšíří se choroba i na mrkev svěží a zdravou. Rozšíření mokré hniloby přispívá značně mechanické poškození mrkve, zvláště když je jím

Botrytis cinerea Pers.
(Podle Sorauera).

oslabeno napětí buněk, což znamená vadnutí. Zvláště pak bývá rozšířena *Botrytis cinerea* tam, kde je zároveň uskladněno zelí nebo kapusta. *Botrytis* se objeví nejprve na zelí nebo kapustě, odkud pak přechází na mrkev.

3. Černá hniloba mrkve je způsobena houbou *Alternaria radicina* MEIER, DRECHSLER et EDDY. Objevuje se obyčejně až tehdy, když je mrkev uložena ve sklepě, i když nákaza pochází s pole. Zahnívání může začít kdekoli na kořeni. Nejprve se objeví dosti nenápadné drobné kulaté černé skvrny, které se prohlubují a pokrývají se při vhodné vlhkosti a teplotě hustými černými vlákny

podhoubí s četnými konidiemi. Podhoubí se nerozprostírá jen po povrchu, ale spíše proniká do hloubky, kde rozrušuje pletivo mrkve. Napadené části nemokvají, ale zůstávají suché, pokud se nepřidruží jiné houby nebo bakterie. Kromě uskladněné mrkve na zimu poškozuje černá hniloba také vážně mrkev pěstovanou na semeno. Napadené rostliny obyčejně ani nedospějí do květu, neboť mladé lodyhy záhy dole černají a odumírají, nebo se lodyhy vůbec nevytvoří.

Alternaria radicina Meier, Dreschsler et Eddy. (Podle Drechslera, Phytopathology 12/1922:162.)

4. Červená hniloba je způsobena houbou *Rhizoctonia violacea* TUL. Tato houba je známa jen v podobě podhoubí a sklerocií, její výtrusy nebyly nikdy nalezeny. Houba napadá zeleninu jak na poli nebo v zahradě, tak ve sklepě uloženou. Na poli napadá *Rhizoctonia* mrkev často od postranních kořínků nebo od tenkých kořínků na konci hlavního kořene. Na napadených místech kořene objevují se temné skvrny, pokryté červeno-fialovým podhoubím. Podhoubí postupně se rozrůstá po celém povrchu kořene jako hustý přiléhající povlak. Na podhoubí se později objeví drobná přitisklá nahnědlá sklerocia v podobě klubíček, která se posléze oddělují a odpadají do země. Při dobývání mrkve ze země půda pevně přilne k poškozeným místům kořene a při čištění mrkve se oddělují s hlínou částečky houby i pletiva mrkve. Onemocnění mrkve na poli touto houbou lze zjistit i bez vytrhávání rostlin podle toho, že listy onemocnělých rostlin vadnou, žloutnou, a jak choroba pokračuje, postupně odumírají. Houba může prorůstat půdou od jedné rostliny ke druhé, takže lze najít celá ohniska choroby. Na mrkvi uložené ve sklepě pokračuje houba ve vývoji a je příčinou, že napadená mrkev se scvrkává a usýchá. Kromě mrkve napadá *Rhizoctonia violacea* i jinou zeleninu nebo řepu, a může se vyvíjet i na plevelech. Počátek infekce je v drobných sklerociích, která se udržují v půdě.

Protože nákaza pochází již s pole, musí účinná obrana proti Rhizoctonii začít již na poli. Při pěstování mrkve na menších plochách, na př. v zahrádkách, lze již za růstu mrkve odstraňovat první onemocnělé rostliny. Místa, na kterých se houba vyskytla, je nutno desinfikovat kyselinou karbolovou nebo chlorovým vápnem. Napadenou mrkev nenechat na poli nebo v kompostě, ale spolehlivě zničit. Krmit napadenou zeleninou v syrovém stavu dobytek nebo králíky se nedoporučuje, neboť houba beze škody projde zažívacím traktem zvířat a s hnojem se dostane opět na pole nebo do zahrady. Proto je lépe nakaženou zeleninu uvařit nebo spařit.

Hniloby mrkve: Obr. 1—2 černá hniloba, 3—4 bílá hniloba, 5 šedá (mokrá) hniloba, 6 červená hniloba. (Podle Maslennikova a Pimenové.)

5. Měkká bakteriová hniloba je způsobena bakterií *Erwinia carotovora (Bacillus carotovorus)*. Postižená mrkev se mění v rozbředlou kašovitou hmotu s nepříjemným zápachem. Na poli se objevuje bakteriová hniloba zřídka; obyčejně v tom případě, když mrkev byla mechanicky poškozena nebo popraskala. U mrkve uskladněné je rozvoj bakteriové hniloby spojen vždy s oslabením mrkve, nejčastěji jako následek namrznutí nebo zapaření při nesprávném uložení. Do zdravé, nepoškozené a nenamrzlé mrkve bakterie neproniknou.

Kromě uvedených druhů hub a bakterií lze najít na hnijící mrkvi ještě některé druhy hub z rodu *Penicillium* nebo *Fusarium* a j., jež se však objevují obyčejně druhotně na mrkvi již zahnívající a nejsou proto pravou příčinou hnilob.

Všeobecné zásady ochrany uskladněné mrkve před hnilobou.

Ochranou proti hnilobám je pečlivý výběr mrkve určené k uložení na zimu; to znamená všecky poškozené, povadlé nebo namrzlé kořeny vyřadit. Pravidelně kontrolovat uskladněnou mrkev a v případě nákazy všechny napadené mrkve odstranit a sousední zdravou mrkev co nejdříve zužitkovat. Nepoužívat písku od minulého roku, který by choval zárodky nákazy.

RNDr Miloslav Staněk:

Žampionové zárodky.

V 6.—7. čísle České mykologie byl uveřejněn článek JUDra G. Šindelky o úspěšném pokusu s pěstováním žampionů ve sklepních místnostech školy v Perunově ulici v Praze XII. Jde tu jistě o velmi záslužný čin, který prospěje rozvoji tohoto oboru výroby v naší vlasti. Pěstování jedlých hub bylo totiž u nás na velmi nízké úrovni. Zatím co v jiných státech se prováděla výroba žampionů v nejširším měřítku, bylo u nás jen několik pěstíren, které měly dosti sil, aby se udržely déle v provozu než jednu nebo dvě kampaně. Příčin tohoto stavu bylo několik: nedostatek zkušeností a odborných sil, neorganisovanost pěstitelů a hlavně nedostatek domácích sterilních zárodků, které se dovážely z ciziny a v době ochabnutí mezinárodních hospodářských styků nebyly vůbec k disposici. Proto první naší snahou, vedoucí k povznesení našeho žampionářství, bylo zavedení výroby sterilních žampionových zárodků.

Co jsou to zárodky a čím se liší sterilní zárodky od normálního mycelia? Zakiádáme-li žampionovou kulturu, připravíme si hnůj, který je vlastní živnou půdou pro houbu. Do něho musíme vložit kousky podhoubí, které se v něm potom rozrůstá a tvoří plodnice, t. j. musíme jej naočkovat, čili jak říkají žampionáři „zašpikovat". K tomu používáme kousků hnoje prorostlého myceliem — zárodků.

Žampionové zárodky se za starých časů získávaly rozmanitým způsobem. Podhoubí se přenášelo do kultur z přírody a rozmnožovalo na hnoji. Tento způsob byl velmi nepraktický. Přenesené mycelium bylo často infikováno jinými houbami, které zcela potlačily jeho růst ve hnoji, nebo bylo již odplozeno, takže výtěžky z kultur byly nepatrné. Později se pěstitelé snažili získat mycelium přímo ze spor. Zřídka kdy se však jim podařilo jednoduchým vytroušením spor do hnoje dosáhnouti úspěchů. Prováděli proto s výtrusy opravdová kouzla, jen aby získali čerstvé, plodící mycelium. Tak podávali je koním jako potravu s chlebem, trus koní ukládali pak různým způsobem do hnoje nebo jiného materiálu a výsledek — byl většinou negativní.

Již začátkem tohoto století se počalo v západních státech s výrobou zárodků v biologické laboratoři. Na základě nesčetných pokusů

o naklíčení výtrusů na umělých půdách se tu podařilo vypěstovat mycelium, které bylo velmi virulentní a dík laboratorním metodám neobsahovalo žádnou infekci. Výhoda výrobní metody sterilních, laboratorně připravených zárodků tkví tedy v tom, že obdržíme mycelium:

1. zaručeně panenské (ještě neplodící),
2. prosté zárodků škodlivých bakterií a plísní,
3. tvořící plodnice specifických vlastností.

Část žampionového záhonu s plodnicemi. Pěstírny závodu „Svit" n. p. v Gottwaldově.

Na základě této metody lze získat nové, produktivnější kmeny a nové sorty žampionů, vhodné pro další propagaci.

V Sovětském svazu se vyrábějí sterilní žampionové zárodky již od roku 1932, zatím co u nás jsme byli až do poslední doby stále odkázáni na jejich dovoz ze zahraničí. Naši pěstitelé dovezené mycelium rozmnožovali a prodávali zájemcům ve formě cihel. Rozmnožované zárodky ovšem nemohou se svou kvalitou rovnat laboratorně připravenému sterilnímu myceliu: obsahují značné množství spor plísní a jiných hub, které po naočkování zárodků do hnoje často zcela potlačí růst vlastního žampionového mycelia. Přenášejí se jimi často nebezpeční škůdci a nezaručují tak úspěšnou sklizeň, nehledě na to, že není zaručeno, že zárodky nepocházejí již z odplozených záhonů, takže obsahují mycelium neplodné.

Po několika předchozích pokusech jiných podniků počal u nás vyrábět sterilní žampionové zárodky r. 1949 nár. podnik Svit v Gottwaldově, kde v podzemních krytech se pěstují žampiony pro závodní kuchyni. Výrobní metoda sestává:

1. ze zachycení spor na sterilní lapací misku,
2. z naklíčení spor na agarové živné půdě,
3. z případného rozmnožení naklíčeného mycelia,
4. přenesení naklíčených spor do hnoje,
5. následovného růstu mycelia na hnoji, který byl před tím vhodně upraven a vysterilisován parou pod tlakem. Kultivace ve hnoji se provádí ve speciálních lahvích,
6. zárodky, které nejsou k okamžité potřebě se vysušují při nízké teplotě.

Sterilní žampionové zárodky „Svit".

Jak patrno, je metoda dosti složitá a vyžaduje zvláštního laboratorního zařízení. Při přípravě zboží je třeba dbát úzkostlivě na čistotu a sterilitu prostředí a je k tomu účelu potřeba zvlášť školeného personálu. Doba potřebná k výrobě sterilních zárodků je dosti dlouhá. Od naklíčení, které samo trvá 5—10 dní je třeba počítat s odstupem dalších nejméně dvou měsíců, než proroste litrová láhev hnoje myceliem a zárodek je hotový.

Dokonalé zárodky jsou přesyceny bílými vlákny mycelia žampionu a v čerstvém stavu příjemně voní. Expedují se ve formě homolí ve stavu suchém pro dlouhodobé uskladnění, nebo, což se více doporučuje. ve stavu vlhkém pro okamžitou potřebu. Suchý zárodek po navlhčení

v místnosti s vysokým obsahem relativní vzdušné vlhkosti lze použíti i po dvou letech bez obavy ze ztráty jeho životnosti. Zájemcům je třeba ještě připomenout, že koupené zárodky je nutno v případě, že se okamžitě neupotřebí, uložiti v suché chladné místnosti a dbát toho, aby nepřišly do styku s infikovanými předměty ze žampionárny.

Originální obaly žampionových zárodků pěstírny „Svit" n. p. v Gottwaldově.

Nelze tvrdit, že dobré zárodky jsou jedinou podmínkou ke zdárnému pěstování žampionů. Jsou však podmínkou rozhodně důležitou a proto je možno věřit, že zavedením výroby sterilní sadby je dán našemu žampionářství zdravý základ. Nyní je třeba nových nadšenců, pokračovatelů v práci dětí školy v Perunově ulici v Praze XII, aby se žampionářství u nás plně rozvinulo.

JUDr Gustav Šindelka:

Kam na smrže?

Jest mnoho opravdu dobrých a snaživých houbařů, jimž se přes veškerou snahu a pevnou vůli dosud nepodařilo nalézti v přírodě smrže, ač po léta nacházeli mnohé, mnohdy velmi vzácné druhy hub. A proč? Mám za to, že to jsou jednak přec jen houby vzácné a jednak si každý svoji známou smržovou lokalitu žárlivě střeží a nerad prozrazuje. A hlavně: smrže rostou brzy na jaře (březen, duben, mimořádně

i později)! A v tu dobu podnikají houbařské výpravy do přírody jen opravdoví houbaři — ať vášniví praktikové či houbaři vědečtí. Ti skalní houbaři, pro něž existují jen hřiby, křemenáče, lišky a ryzce, se probouzejí ze „zimního houbařského spánku" až o prázdninách (červenec, srpen, září), kdy již roste hub spousta. Nenajde-li tudíž někdo smrže v časném jaru roku jednoho, musí se těšit na kýženou radost až na jaro příští, nenajde-li je roku příštího, tedy opět napřesrok...

Smrže nerostou totiž tak, jako na př. třepenitka svazčitá, která roste, není-li zima příliš krutá, i v zimě. Může se tedy státi, že někdo opravdu do smrti smrže nenajde. Prolezl kde jakou houštinu, zahradu, louku, les, viděl spoustu smržů na výstavách, na přednáškách, slyšel i četl mnoho o nalezištích smržů, avšak prostě nenašel žádného. Odvažuji se tvrdit, že v největším procentu nálezů se jedná o čirou náhodu, kdy lidé našli „něco", nevědí, co to je, a jdou se pak poradit k mykologovi odborníkovi, který zjistí, že jde o smrže.

O takovém případě se chci zmíniti. Do kanceláře stálé výstavky a poradny Houbařského kolektivu v Praze XII, Francouzská 26, kde jsem vedoucím, přišel 21. IV. 1950 pan Touška z Prahy XII. a upozornil mne, že při své náhodné služební návštěvě ve dvoře jistého závodu v Praze-Karlíně se dověděl, jak vandalsky (ač jistě ne „mala fide") zaměstnanci-nehoubaři naložili s houbami, které se tam objevily při odklízení starých beden. Předložil mi dva krásné, asi 12 cm vysoké, srostlé exempláře smržů, které jsem určil jako smrž vysoký *(Morchella elata)*. 22. IV. jsem šel sám ohledati „místo zlého činu" a zjistil od dvou zaměstnanců toto: bedny stály na dvoře přes 3 léta. Potřebovalo se místo, bedny se odstraňovaly a mezi nimi, ze spár mezi dlaždicemi, vyrůstaly houby, které byly asi 15 až 20 cm vysoké a bylo jich prý asi 40 kusů. Všichni se dohadovali, že jsou to „bedly, muchomůrky" atd., ochutnávali je a nakonec se rozhodli („aby se nikdo neotrávil"), pro vyhození těchto „prašivek". Rozbili tedy všechny houby a vyhodili do popelnic. Z těch už jsem při své návštěvě nic nespatřil (20. dubna byly houby objeveny a 21. již popelnice vyprázdněny). Prohlédl jsem si místo, kde houby udánlivě „přímo z dláždění" vyrůstaly, a pak jsem pečlivě proslídil celý dvůr mezi zbylými ještě bednami, sudy a podobně. Všude byly zbytky dřevité vlny a starého papíru. A štěstí mi přálo! Našel jsem u rozpukané zdi, těsně při zemi mezi omítkou a kousky opuky, jeden krásný exemplář (bohužel s přeraženou polovinou klobouku), který měřil 18 cm a jehož vnitřní stěna, jak třeně, tak i klobouku, byla pokryta jakoby hrubou bílou krupicí. Pak jsem nalezl ještě jednu plodnici 15 cm vysokou a 3 zcela drobné na místě, které bylo na opačné straně místa, kde byl zničen onen krásný nález skoro 40 smržů. V blízkosti onoho místa jsem dále našel ještě jednu plodnici silně deformovanou, vyrůstající mezi dlažbou a pod latí kolny na dřevitou vlnu. U všech kusů byly lakuny (jamky) v řadě pravidelně od vrcholu k okraji klobouku pa-

prskovitě seřazeny. Barva u některých exemplářů byla špinavě okrová, u jiných až okrově zelenavá. Celkový zjev houby truchlivý. Později jsem toto místo ještě jedenkráte prohlédl, avšak bez úspěchu — smrže se tam již neobjevily. Předtím měly velmi vhodné podmínky vzrůstové: chladno a vydatnou vláhu, pak teplo, mezi bednami ticho, šero a vlhko a v ztrouchnivělé dřevité vlně, smetí a staré omítce velmi dobrý substrát. Po odstranění beden tyto podmínky růstu již více neexistovaly.

Tímto úspěšným nálezem povzbuzen, rozhodl jsem se ještě téhož dne (22. IV.) odpoledne prohlédnouti rozvaliny židovské synagogy v Praze XII, vybombardované v únoru r. 1945. Vzpomněl jsem si přitom na článek prof. Ulbricha, uveřejněný v Notizblatt des Bot. Gart. u. Mus. Berlin-Dahlem, 15:880, 1944, jehož separát byl mi loňského roku zapůjčen p. Kňákalem. Tam jest popsán obrovský výskyt abnormálně velikých (až 45 cm vysokých) exemplářů smrže špičatého *(Morchella conica)* v západní části Berlína, vybombardované r. 1943 (o tomto nálezu bylo již v „České mykologii" referováno Dr Herinkem v článku „Hovoříme o smržích" — 2:52, 1948). Ale nechme ještě hovořit prof. Ulbricha samotného: „Nejpozoruhodnější byly plodnice *Morchella conica,* které rostly na úlomku vápna, bez každé zjevné stopy prsti. Nejnápadnější výskyt *M. conica* byl však ve sklepě domu, který v listopadu 1943 zcela vyhořel. 27. VI. 1944 byly doneseny plodnice z tohoto domu, které vyrostly na hromadě spáleniště, vápnem bohatého, v mimořádně velkém množství, takže stály těsně vedle sebe jako naseté. Ježto dům neměl již střechy, byl přístup vlhkosti zcela nerušený, halda byla tudíž vlhká. Následkem toho měly největší plodnice přímo obří rozměry. Největší exemplář byl něco přes 45 cm vysoký, t. j. třeň 25 cm a klobouk 20 cm. Třeň měl na basi průměr 10 cm, v místě, kde nasedá klobouk, 8 cm. Klobouk na jednom nejširším místě měřil 10 cm. Nedaleko obrovitých forem stály nesčetné plodnice zcela normálně veliké. Největší exemplář a různé normální plodnice byly preparovány pro sbírky botanického musea jako doklady tohoto jedinečného výskytu *Morchella conica.*

Po proslídění celého vnitřku rozvalin a zahrady zmíněné synagogy našel jsem jednu malou plodnici smrže. Opatrně, se svým přítelem B. Ečerem jsem ji vyjmul ze substrátu a zjistil jsem, že vyrůstala na cihle, jakoby přilepená. Cihla byla prosycena vlhkostí a vážila 5.5 kg. Tato cihla pak byla umístěna ve výkladní skříni Houbařského kolektivu a smrž na ní se těšil velkému obdivu zájemců. Po několika dnech plodnice poněkud povyrostla a 25. IV. jsem ji odnesl do Národního musea Dr Pilátovi, který ji ofotografoval. Po stránce mikroskopické byl však nález negativní — plodnice byla příliš mladá. Měl jsem za to, že se jedná o smrž kuželovitý *(Morchella conica).* Později bylo mnou, i mými přáteli, nalezeno větší množství plodnic. Barva všech plodnic byla v jamkách klobouků lehce sepiově hnědožlutá, na žebrech šedohnědá, takže celkový vzhled byl smutný, skoro černavý.

Otvůrky lakun u všech plodnic byly srovnány vždy v řadách od vrcholu k okraji klobouku, střídaly se dosti stejnoměrně tvar čtvercový a obdélníkový s patřičnými zákruty, jamky byly značně hluboké. Klobouk všech plodnic byl vždy pěkně přisedlý k třeni, bělavému s nádechem žlutým, podélně různě rozbrázděnému. Na vrcholu klobouku všech plodnic byl vždy pravidelný kruhovitý otvor se žlutavě zabarveným lemováním.

Smrž kuželovitý (Morchella conica Pers.)
Praha XII, ve zříceninách synagogy, 22. IV. 1950 sbíral Dr. G. Šindelka. Exemplář vyrostlý na cihle. Foto Dr A. Pilát.

Místo výskytu v synagoze jsem i dále bedlivě pozoroval. Od mého nálezu první plodnice bylo tam pak postupně nalezeno na ploše asi 6 m² (snad nějakého bývalého přízemního obydlí) 30 plodnic, ně-

které až 18 cm vysoké, některé rovné jako svíce, jiné všelijak bizarně zprohýbané a deformované, jak právě se prodíraly ze substrátu v cestu se jim stavícími cihlami, kameny, střepy, hřebíky, hrnci atd. Byl mnou zjištěn případ, že jeden exemplář byl jakoby břitvou podélně od vrcholu klobouku až k úpatí třeně rozříznut, jak se tlačil při růstu proti ostří tenkého skleněného střepu. Se svými přáteli jsem pak sledoval celou bouračku a nalezly se plodnice ještě na čtyřech různých místech zpustošené zahrady, ovšem již jen ojediněle. Od nálezu první plodnice (22. IV.), kdy bylo ještě citelně chladno, se pak po silných deštích oteplilo a smrže zde rostly až do 1. VI., kdy byly nalezeny poslední dvě plodnice. Vystřídalo se tedy počasí studené, vlahé, ba i „tropické". Když jsem Dr Pilátovi přinesl 6. VI. exsikát plodnice, dne 22. IV. nalezené, k mikroskopování, byl nález opět negativní, přesto, že plodnice několik dní dorůstala. Vzhledem k tomu, že silné provazcovité mycelium smržů bylo mohutně v lokalitě rozrostlé a plodnic bylo poměrně značné množství, rostly tam smrže jistě již několik let. Možná, že již v r. 1946, rok po bombardování. Odkud se tam dostaly výtrusy? Možná, že z některé blízké zahrady, aniž kdo věděl, že tam smrže rostou (v Groebových sadech máme alespoň jednu lokalitu smržů bezpečně zjištěnu). Díky rozbité synagoze, měli jsme v našem Houbařském kolektivu postaráno o zásobování výkladců smrži až do 1. VI., kdy tam byl ještě umístěn poslední exemplář, rostoucí na skleněném střepu s nepatrnou troškou substrátu (hlína s omítkou). Jakkoliv tato lokalita jest nevlídná, ba přímo různými zbytky (i fekaliemi!) až odporně páchnoucí a zdraví lidskému (uprostřed obytných domů!) nebezpečná, byla velmi poučná a velice rád bych ji prostudoval i v r. 1951. Proslýchá se však, že se brzy zaseknou a zaryjí do zbořeniště krumpáče, rýče a lopaty brigádníků.

Smrži vysokému a kuželovitému (mezi nimiž není patrně značnějšího rozdílu), zřejmě svědčí místa nevlídná a neútulná, ba i nečistá — smetiště, zbořeniště s ohořelým dřevem, rozpadlou omítkou, hadry, zbytky kůže a podobně. V takovém prostředí nalezené houby žádný nálezce nepokládá za lákavé k jídlu. Naproti tomu plodnice jiných druhů smržů z čistých stanovišť, prosvětlených hájů a luk, mají barvu veselejší, jasně hnědou, žlutavou až zlatožlutou a přímo se nabízejí jako výtečná pochoutka (nejznámější je smrž obecný, *Morchella esculenta*).

Bylo by dobře upozornit širokou veřejnost v tisku i rozhlasu, nejen na jaře, ale častěji i během roku, též ve školách, aby se houby v březnu a dubnu v Praze vyrostlé a nalezené v zahradách, dvorech, kolnách, sklepích a pod. neničily, ale aby se buď donesly nebo zaslaly do houbařských poraden (na př. do poradny Čs. mykol. klubu v Praze II, Krakovská 1), a nebo do Národního musea, anebo aby k ohledání nálezu byli zavoláni znalci. Jaká nesmírná škoda, že k výskytu smržů v Karlíně nebyl na př. přivolán Dr J. V. Staněk, autor mnoha překrásných fotografií a filmů přírodopisných!

Dr Albert Pilát:

Kuriosní abnormita holubinky bukovky - Russula heterophylla Fr.

vyobrazena je na připojené fotografii. Byla nalezena v dubině u Černolic nedaleko Dobřichovic počátkem srpna 1950. Po dlouhém období sucha tehdy dosti napršelo a houby počaly bujně růst. Bukovka je normálně statná holubinka. Naše abnormita ovšem složena je ze 4 plodnic, které vyrůstají řetězovitě jedna z druhé a proto nemohly načerpat z podhoubí dostatek živin, aby se mohly normálně vyvinout a proto jsou menší.

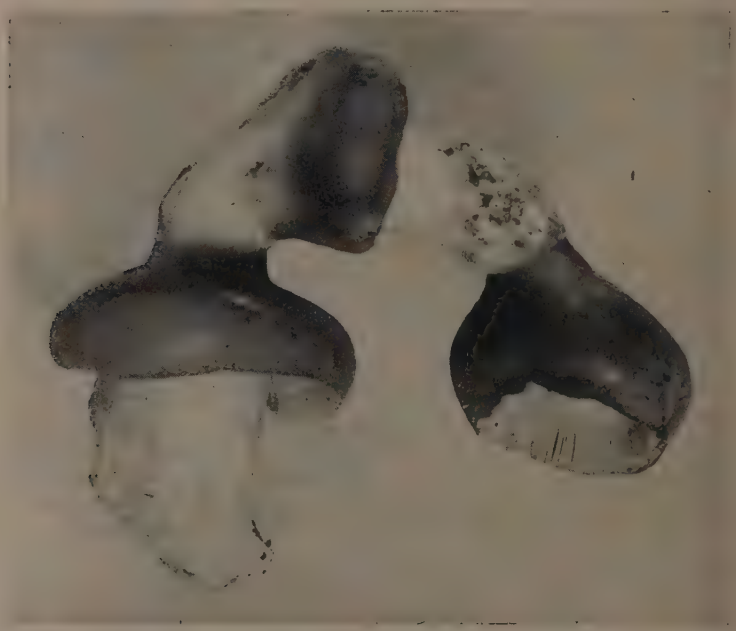

Zajímavá srostlice 4 plodnic holubinky bukovky (Russula heterophylla Fr.) V dubině u Černolic nedaleko Dobřichovic 6. 7. 1950 nalezla Anna Pilátová. Foto A. Pilát.

Levá spodní plodnice nese na povrchu klobouku další, která se vyvinula jen hlízovitě a proto na naší fotografii je špatně patrná. Je to onen bělavý sloupek, vyrůstající z temene prvního klobouku, na který nasedá šikmo klobouk třetí plodnice. Tato je celkem jinak normálně vyvinutá, ač umístěna je skoro vodorovně. Má klobouk i třeň. Z konce třeně vyrůstá další klobouk (čtvrté) plodnice, který

vyvinul se pravidelně polokulovitě a jako zvonec visí na konci třeně třetí plodnice. Tato čtvrtá plodnice má třeň zcela zakrnělý. Je schován pod kloboukem, takže na naší fotografii není vidět.

Jak tato podivná abnormita asi vznikla? Pravděpodobně zcela podobně jak vznikají abnormity tohoto typu. Původní klobouk vynesl na svém povrchu těsně sblížená další 3 plodnicová primordia, která vyvíjela se dále tímto kuriosním způsobem, protože ztratila kontakt s podhoubím a byla vyživována jen hyfami základní plodnice.

MUDr Josef Herink:

Nová úprava zdravotnických opatření při oběhu jedlých hub.

V Úředním listu republiky československé (I. díl, částka 146 z 10. X. 1950) byla zveřejněna vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 586 z 28. IX. 1950 o zdravotních opatřeních při oběhu jedlých hub a výrobků z hub.

Přehlížíme-li při této příležitosti historický vývoj úpravy zdravotnických opatření při oběhu jedlých hub na území našeho státu, shledáváme, že tato vyhláška jest první normou, která opatřuje oběh jedlých hub po zdravotnické stránce zcela novým způsobem.

Nejstarším předpisem, platným na území našeho státu, je tržní řád pro město Prahu (vydaný výnosem pražského magistrátu č. j. D 1992/6-4 ref. Xa z 23. VI. 1909), který povolil 45 druhů jedlých hub k prodeji v čerstvém stavu na pražských trzích. O dva roky později uveřejněný Codex alimentarius austriacus zavedl pro celé Rakousko-Uhersko 50 druhů k prodeji ve stavu čerstvém (1:107-133, 1911) a 6 druhů k nakládání do octa nebo soli (2:373-4, 1912). Československý potravinový kodex obsahuje v VIII. kapitole „Obyčejné jedlé houby" (1934) přepracování rakouského kodexu prof. Dr K. Kavinou a dovoluje k oběhu v čerstvém stavu rovněž 50 druhů, k sušení 8 druhů. Po r. 1938 zvyšoval se zájem o houby jako o požívatinu do té míry, že z různých míst vycházejí snahy jednak o rozšíření počtu k oběhu připuštěných hub, jednak o povolení dalších druhů ke konservaci sušením a nakládáním. Prvním výrazem těchto snah je vyhláška č. 64 Česko-moravského svazu zahradnicko-vinařského v Praze ze 7. VII. 1942 o úpravě sběru a odbytu lesních plodů a hub (Úř. l. roč. 23, č. 157). Toto opatření bylo sice hospodářské povahy, avšak se souhlasem ministerstva vnitra rozšířilo počet druhů, povolených k sušení. V pětiletí 1945-1949 bylo vydáno několik opatření ministerstva zdravotnictví o oběhu jedlých hub (o houbových výtažcích, o sušených houbách, o houbách nakládaných v soli a octě). Tím stávaly se zdravotnické předpisy o oběhu jedlých hub roztříštěnými. První krok k jejich sjednocení učinilo slovenské po-

verenictvo pre výživu a zásobovanie, vyhláškou č. 1331 z 13. VI. 1946 a její novelou č. 606 ze 7. VI. 1949. Obě tyto vyhlášky převzaly sice platná zdravotnická opatření (až na to, že zavedly několik nových druhů do oběhu), ale byly tvořeny spíše v duchu hospodářském. Počátkem r. 1949 podal Československý mykologický klub ministerstvu zdravotnictví návrh na novou a sjednocenou úpravu zdravotnických opatření při oběhu jedlých hub. Čs. mykologický klub sledoval tím jednak možnost zlepšeného hospodářského využití jedlých hub, jednak přínos k boji proti otravám houbami. Téměř současně volaly po takovéto úpravě průmyslové závody, konservující houby, sdružené v nár. podniku Čs. konservárny. Za účasti zdravotníků, potravinářských hygieniků a technologů, právníků, a v neposlední řadě i mykologů, započala tedy perná práce, jejímž výsledkem je právě vyhláška č. 586. V pověření Čs. mykol. klubu měl jsem čest spolupracovati při sestavení odborného podkladu této vyhlášky jako zdravotník i jako mykolog. Rád bych proto čs. mykologům podal několik slov výkladu k obsahu vyhlášky, jejíž originální text přikládá redakce čtenářům „České mykologie" jako přílohu k prvému sešitu 5. ročníku.*)

Praktické houbaře budou asi nejvíce zajímati odpovědi na dvě otázky:

1. kolik a které druhy jedlých hub jsou připuštěny k oběhu?
2. v jakém stavu se jedlé houby smějí uváděti do oběhu?

1.

Vyhláška upravuje oběh jedlých hub (sběr, výkup, průmyslové zpracování hub na konservy a výrobky, distribuci hub v jakémkoliv stavu) v zájmu ochrany zdraví těch spotřebitelů, kteří si neopatřují jedlé houby vlastním sběrem ani si je neuchovávají vlastní domácí konservací. To je důvodem, proč vyhláška zužuje pojem jedlých hub pro své účely pouze na druhy hub, výslovně uvedené ve vyhlášce a její příloze (seznamu jedlých hub všeobecně k oběhu připuštěných).

Při výběru hub, vhodných pro připuštění do oběhu, bylo postupováno podle určitých zásad. Kromě převažujících zásad zdravotních (a-d) byly respektovány i zásady technologické (d) a hospodářské (e-g). V celku je lze shrnouti takto:

a) počet druhů, připuštěných k oběhu, nesmí být příliš veliký, aby nebyly příliš vysoké požadavky na znalost hub u osob, činných při oběhu a jeho kontrole;

b) vhodné druhy musí být jako požívatelné dlouholetou zkušeností bezpečně vyzkoušeny;

---

*) Při této příležitosti děkuji jménem redakce „České mykologie" ministerstvu zdravotnictví za věnování potřebného počtu zvl. otisků vyhlášky jako uznání za práci, vykonanou členy Čs. mykol. klubu při zpracovávání vyhlášky.

c) vhodné druhy musí být s botanického hlediska ujasněné a podle výrazných znaků snadno určitelné, a to i jednoduchým způsobem. Při tom jejich druhové znaky nesmějí být příliš proměnlivé nebo nápadně podobné druhům jedovatým nebo nepoživatelným;

d) vhodné druhy nesmějí snadno podléhati zkáze a porušení (musí po přiměřenou dobu snášeti uskladnění a přepravu v čerstvém stavu);

e) vhodné druhy se na území čs. republiky musí vyskytovati v hojnější míře alespoň v některých produkčních oblastech anebo v některých ročních obdobích;

f) vhodné druhy musí být v prvé řadě zvoleny z těch druhů, které pro svoji chuť a vůni jsou oblíbeny v nejširších vrstvách našeho lidu;

g) vhodné druhy musí mít určitou užitkovou hodnotu.

Vyhláška dovoluje oběh 64 druhů jedlých hub ve stavu čerstvém, případně jakkoliv konservovaném, kromě toho ještě další 2 druhy pro nakládání do soli nebo octa, 2 druhy ke konservaci kysáním a 10 druhů jedlých holubinek jako surovinu k výrobě houbových výtažků. Umožňuje tedy zužitkování celkem 78 druhů jedlých hub, což je ve srovnání s dřívějším stavem značný krok dopředu. Pokud se týče vypočtení druhů vyhláškou do oběhu připuštěných, odkazuji na originální text vyhlášky.

2.

V § 1 vyhláška stanoví, že jedlé houby se mohou uváděti do oběhu jednak ve stavu čerstvém, jednak konservované, jednak sloužiti k přípravě výrobků z hub. Oproti dosud dovolené konservaci hub sušením a nakládáním do octa nebo soli rozšiřuje vyhláška ve shodě s pokroky potravinářské technologie počet způsobů konservace velmi podstatně. Podle vyhlášky smějí se houby konservovati: mražením, sušením, sterilováním (ve vlastní šťávě nebo jiném prostředí), dále úpravou prostředí přirozenými nebo t. zv. chemickými konservačními činidly a konečně mléčným kysáním (biologickým zásahem). Pokud se týče výrobků z hub, jsou jimi ve smyslu vyhlášky houby upravené tak, že došlo k podstatné změně jejich konsistence (na př. sekané houby sterilované ve vlastní šťávě, sušené houby rozemleté na prášek). Z praktických důvodů odděluje vyhláška výtažky z hub, tedy výrobky z hub, které obsahují jen část látek, v houbách obsažených.

Podle vyhlášky lze všeobecně konservovati všechny druhy hub, které se mohou uváděti do oběhu ve stavu čerstvém. Vyhláška ovšem doporučuje (§ 6, odst. 2), aby způsob konservace byl volen vhodně podle druhu hub. Některé druhy hub jsou vyhláškou určeny k oběhu výhradně ve stavu konservovaném: holubinka jedlá *(Russula vesca)* a h. namodralá *(R. cyanoxantha)* k nakládání do octového nebo solného nálevu, holubinka bezmléčná *(R. delica)* a ryzec peprný *(Lactarius piperatus)* ke kysání. K výrobě výtažků z hub je možno kromě

ušlechtilých druhů hub použíti také 10 druhů vybraných jedlých holubinek.

Základní zdravotnické zásady uplatňuje vyhláška jednotně pro houby v jakémkoliv stavu. Základem pro posuzování hub po stránce zdravotnické jsou houby čerstvé, které jsou uváděny přímo do oběhu (jako houby tržní) anebo jsou určeny ke konservaci či jako surovina k přípravě výrobků z hub.

Vyhláška klade v prvé řadě důraz na to, aby houby byly v takovém stupni vývoje a v takovém stavu, aby je bylo lze bezpečně rozpoznati. Vylučuje proto z oběhu houby příliš mladé (s výjimkou druhů obecně známých, nepodobných druhům jedovatým a druhů pěstovaných) anebo přestárlé. Nepřipouští do oběhu houby příliš poškozené hmyzem, hlemýždi anebo změněné tak, že utrpěly nejen na vzhledu, ale i na jakosti. Z téhož principu nedovoluje vyhláška loupání klobouků (s výjimkou slizkých pokožek klouzků) a dělení houbových plodnic v malé části a zejména oddělování klobouků („hlaviček") od třeňů: u čerstvých hub je dovoleno pouze podélné půlení jako zkouška červivosti, u hub konservovaných jest přípustno buď dělení v takové části, aby spolu co nejvíce souvisely kloboučky se třeni anebo použití pouze klobouků. Výjimku ovšem tvoří houby sušené, které lze krájeti na řízky, ale zase tak, aby co nejvíce souvisely klobouky se třeni a přirozený poměr hmoty hlaviček a třeňů byl zachován. Ještě větší ústupek od zásady celistvosti hub jest pak u výrobků z hub, kde dochází i k hlubokým změnám původní konsistence. Přirozeně vlastnosti hub nesmějí být uměle měněny, na př. odbarvováním nebo přibarvováním. Rovněž ustanovení o mísení různých druhů hub patří k požadavkům snadného rozpoznání houbového druhu: u hub čerstvých a mražených se požaduje třídění podle druhů, u hub konservovaných sušením, sterilováním a nakládáním je možno buď třídění podle druhů anebo sestava vhodných směsí nanejvýše 4 druhů. Všechna ustanovení vyhlášky, která umožňují rychlé rozpoznání druhu hub, jsou současně prostředkem k provádění a zajištění kontroly oběhu hub.

Druhou hlavní zdravotní zásadou vyhlášky jest požadavek nezávadnosti hub jako potraviny. Jest vyjádřen ustanoveními, která vylučují z oběhu houby přestárlé, příliš červivé, spařené, plesnivé, nečisté anebo jinak zdravotně závadné. Vyhláška pečuje o to, aby u hub, konservovaných přísadou chemických konservačních prostředků (k nimž bychom mohli připočísti i sušené houby, ošetřené t. zv. oplynováním), nebyly tyto konservační prostředky v hotové konservě přítomny v množství, schopném poškoditi lidské zdraví. Proto se podrobně dotýká technologického postupu při nakládání hub do octa a soli a při výrobě výtažků z hub. U výrobků z hub požaduje vyhláška zvláštní podmínky a dozor nad výrobou. Zdravotní nezávadnost přísad a prostředí u konservovaných hub vyhláška výslovně nezdůrazňuje, protože ji předpokládá z jiných potravinářských předpisů.

Třetí hlavní zdravotní zásadou vyhlášky je požadavek, aby houby (zvláště konservované) a výrobky z hub, byly uváděny do oběhu jen originálně balené. Jsou vytyčeny hlavní požadavky na tyto obaly: vhodnost pro ten který způsob konservace se zřetelem k uchování konservy, zdravotní nezávadnost. Současně jest předepsáno označování obalů jednotným způsobem, a to všemi údaji, které jsou důležité k zajištění řádné kontroly obsahu obalu: označení obchodní (s uvedením též latinského jména druhu hub), rok sběru, jméno a sídlo výrobce (u čerstvých hub sběrače), čistá váha hub v obalu, označení konservačního činidla, spotřební doba a návod k použití, v některých případech povolení k výrobě a doložka o zákazu vyvažování z obalů pro velkospotřebitele malospotřebitelům. Povinnost balení u výrobce jest ustanovením velmi významným, jehož obdobu v jiných potravinářských oborech dosud nenalézáme.

Úplnou novinkou v předpisech podobného druhu jest ustanovení, podle kterého jsou podniky, zabývající se sběrem, průmyslovým zpracováním hub na konservy a výrobky z hub a distribucí čerstvých i konservovaných hub, povinny zaměstnávati při přímé manipulaci s houbami osoby, které mají přiměřené houbařské znalosti. Průmyslové podniky musí kromě toho zaměstnávati alespoň jednoho znalce hub.

Ve svém celku jest vyhláška č. 586 ministerstva zdravotnictví potravinářskou normou, důkladně zpracovanou do šířky i hloubky, a to se všech hledisek, která přicházejí v úvahu. Při jejím hodnocení lze vyzdvihnouti zvláště tyto znaky:

1. vyhláška soustřeďuje dosavadní roztříštěné předpisy o oběhu jedlých hub, které byly jen předpisy dílčími, usměrňuje je s jednotného hlediska převážně zdravotního, a platí na území celého státu;

2. vyhláška při tom přihlíží co nejvíce k zájmům hospodářským a k soudobé potravinářské technologii, takže se stává podkladem pro co nejlepší hospodářské využití hub. Představuje i pokus o ovlivnění spotřebních zvyklostí našeho obyvatelstva (zavedením nových druhů jedlých hub);

3. vyhláška jest podkladem pro výrobní normy, které v podrobnostech ponechává ke zpracování ministerstvu výživy;

4. vyhláška představuje přínos k boji proti otravám houbami tím, že umožňuje zásobiti nejširší spotřebitelské vrstvy houbami a omeziti tak sběr hub nezkušenými houbaři.

Vyhlášku můžeme tedy označiti za nejúplnější a potřebě nejlépe vyhovující normu svého druhu nejen u nás, ale i v celém světě. Proto byla přijata se zájmem nejen u zdravotníků, potravinářských chemiků a technologů, ale zejména u nejširších vrstev praktických houbařů a milovníků hub.

Summary.

The Ministry of Health of the Czechoslovak Republic has published in its notice no. 586 on September 28, 1950, the health regulations to be observed in the sale of edible fungi and products derived from them. The notice replaces the hitherto partial regulations and regulates uniformly the sale of fungi in any way. It permits the sale of 64 species in a fresh state. Of these species all species may be preserved by freezing, drying, sterilising in their own juice or another medium, pickling in vinegar or salt and milky fermentation provided they are suitable for such preserving. In addition it is permitted to preserve four further species, 2 by pickling and 2 by milky fermentation. The fungi may be also made into products from fungi, e. g. fungus meal, fungus extracts etc. For the manufacture of extracts 10 selected species of edible Russula may also be used. All in all the notice makes possible the economic utilisation of 78 species of edible fungi: 1) in a fresh state, 2) preserved by one of the five fundamental methods, 3) worked into products from fungi. It will be seen that the notice is more complete than any other notice of its kind and fulfills the need for a norm, not only in Czechoslovakia, but perhaps in the whole world. A reprint of the notice is enclosed with part 1 of volume 5 of the periodical „Česká mykologie".

Lékařská komise Čs. mykologického klubu.

Rozhodnutím výboru ČMK byla v prosinci zřízena lékařská komise, do jejíhož čela byli postaveni MUDr Jiří Kubička, MUDr Josef Herink a MUDr Jiří Trapl. Potřeba tohoto orgánu byla již dlouho zřejmá, aby byly zvládnuty úkoly, které jsou Klubu úředními místy ukládány. Členem komise může se státi i nečlen, pokud má zájem na práci v řešení problémů otrav houbami. Zvláště pak naši členové lékaři, chemici, medici a potravináři jsou zváni k spolupráci, aby podle různých zkušeností byl vypracován jednotný plán výzkumu otrav. Komise žádá rovněž všechny členy, aby neprodleně hlásili každou otravu a podle možnosti se pokusili zajistit materiál k dalšímu výzkumu. Většina otrav u nás je dosud řešena způsobem spekulativním — z průběhu otravy se usuzuje na původce. Záleží proto velice na zajištění materiálu a jeho správném zpracování. Tato práce musí být provedena za co největší součinnosti všech členů. Rovněž dodávku čerstvých hub k výzkumům nelze přenechat jen malému okruhu a je třeba nejširší součinnosti k opatřování materiálu, jak se dělo již v uplynulé sezóně.

Tak jako dosud budou členové komise pravidelně na přednáškách referovat o nových otravách. Zásluhou členů komise je na př. již několik let, soustavné upozorňování na nebezpečí otrav much. tygrovanou a byl značně omezen sběr muchom. šedivky, pro častou záměnu s much. tygrovanou. Komise již pracuje na obsáhlém referátu o příčinách otrav much. tygrovanou, který bude dán k disposici lékařskému tisku. Pro nejbližší dobu prosíme všechny členy, aby dali k disposici svoje zkušenosti se zvonovkou jarní — *Nolanea erophila* Fr., která zvláště v okolí Prahy působí často otravy.

Korespondenci řiďte na jedn. p. Iv. Charváta, Praha II, Krakovská 1 s poznámkou „lékařská komise". *Dr J. Kubička*

Dr Mirko Svrček:

Ciboria subvillosula (Rehm) Svrček c. n., nový diskomycet pro Čechy.

(Studie o českých askomycetech IV.)

Na jaře 1949 sbíral jsem na dvou lokalitách ve středních Čechách podivný, velmi zajímavý diskomycet, který se mi zprvu nepodařilo určit a teprve po delším hledání v literatuře zjistil jsem, že je totožný s *Ombrophila subvillosula* Rehm (Ascomyceten in Rabenhorst's Kryptogamen-Flora p. 479, 1896). Popis této houby se s našimi nálezy dokonale shoduje. Co však překvapuje, je Rehmovo zařazení do rodu *Ombrophila,* rodu, jehož typičtí zástupci (jako na př. *O. janthina* [Karst.] Rehm, *violacea* [Hedw.] Fr., *limosella* [Karst.] Rehm) vyznačují se tak odchylnými znaky, které svědčí zjevně o tom, že není ani generické podobnosti natož příbuznosti s naším druhem. Domnívám se, že hlavní příčinou, proč Rehm zařadil svůj nový druh do rodu *Ombrophila,* je konsistence plodnice, která je poměrně měkká a šťavnatá (což právě připomíná r. *Ombrophila).* Avšak celkový souhrn znaků, jak tvarových tak ekologických, mluví proti tomuto zařazení a souhlasí naproti tomu mnohe mlépe s rodovými znaky rodu *Ciboria,* kam též náš druh přeřazuji přestože i v tomto rodě zaujímá dosti isolované postavení. Nevylučuji ani možnost, že představuje samostatný rod, poukazující na vývojovou spojitost mezi čeleděmi *Ombrophilaceae* a *Helotiaceae.*

P o p i s podle dvaceti plodnic, sbíraných u Chrustenic:

A p o t h e c i a 1—2,3 mm v pr., od mládí mělce miskovitá, záhy ploše terčovitá, pak mírně kloboučkovitě vyklenutá, v obrysu pravidelně okrouhlá, dlouze stopkatá; t h e c i u m tmavě kávově hnědé s odstínem nafialověle čokoládovým, vlhce lesklé, měkce masité. Okraj apothecia a zevní plocha jsou porostlé bílými chloupky, které na okraji tvoří zoubkovitou bílou obrubu; zevní plocha apothecia jakož i celá stopka jsou na hnědém podkladu hustě přitiskle až odstále vlásenitě pýřité až pýřitě chlupaté. S t o p k a 2—4—10 mm dlouhá, 225—270 μ tlustá, oblá, přímá, zprohýbaná, na basi neztluštělá nebo slabě cibulkovitá, na hnědém podkladu zvláště na spodní části bělošedě vlnatá, křehká, snadno se od jehličí odlamující. Plodnice jsou tence masité, dosti měkké a šťavnaté konsistence (nikoliv kožovité ani voskovité), vyrůstají většinou jednotlivě až ojediněle, řidčeji až po třech z jediné jehlice.

C h l u p y z okraje a zevní plochy apothecia cca 125—180 μ dlouhé, slepené, tupě ukončené, zprohýbané, 3—4 μ tlusté, drobně inkrustované, řídce septované, bezbarvé, tenkostěnné; zevní plocha excipula pokryta je přitisklými, hnědými hyfami (tvarově podobným chlupům).

V ř e c k a 124—177 × 12—14 μ, válcovitá, nahoře slabě zúžená s krátce uťatým vrcholkem (se zřetelným porem), dole v krátkou

silnou stopku zúžená, s 8 výtrusy 1—2 řadými. Reakce jodjodkali negativní.

Parafysy hojné, avšak hustě nahloučené (slepené?), takže jednotlivě špatně patrné, 1,5—2 μ tlusté, bezbarvé nebo lehce nahnědlé (ve vrstvě), nahoře vždy bohatě rozvětvené, neztluštělé, velmi nepravidelně pokroucené a nestejně tlusté.

Výtrusy (14) 19—29,5×4,5—5,5 μ (většinou 23—26×4,5—5 μ), nápadně nestejné velikosti, podlouhle vřetenité (dosti různotvaré), přímé, bezbarvé, bez kapek nebo řidčeji velmi drobně polárně biguttulatní, jednobuněčné. Výtrusy v jodjodkali žloutnou.

Lokality: Chrustenice u Loděnic (stř. Čechy) na spadaném jehličí smrkovém a jedlovém *(Picea excelsa* a *Abies alba)* ve větší vrstvě tlejícím pod ležícími větvemi, v lesní rokli (polesí Březová) k severu obrácené, cca 300 m n. m., 27. III. 1949; mikroklima lokality dosti vlhké a značně studené. Většina plodnic rostla na jehličí smrkovém a jen dvě plodnice na jehličí jedlovém.

Slapy u Štěchovic (stř. Čechy), na spadaném jehličí smrkovém a jedlovém, cca 400 m. n. m., 18. IV. 1949.

Poznámky:

Rehm (l. c.) popsal tento druh jako *Ombrophila subvillosula* na základě exemplářů, sbíraných Kriegerem v Sasku (Königstein a. Elbe, na ležícím smrkovém jehličí) a poznamenává o něm, že je to význačný druh, podle popisu stojící poblíž *Ombrophila ciliifera* Karst. (= *Sphagnicola ciliifera)* Karst. (Vel.), což však není správné. Pokládám za vhodnější zařaditi jej do r. *Ciboria,* na jehož příslušníky již celkovým svým habitem upomíná. *Ciboria subvillosula* patří s největší pravděpodobností do početné rodiny jarních hub terčoplodných. Bude asi u nás rozšířenější, protože však je velmi nenápadně zbarvená, hledá se v přírodě velmi obtížně. Teprve při pečlivém prohlížení tlejícího jehličí smrkového a jedlového podaří se nalézti jednotlivé drobné plodničky, které zbarvením téměř splývají s barvou vlhkého jehličí. Zda dává přednost smrku nebo jedli, nelze s jistotou říci. Zajímavé však je, že v obou případech vyskytovala se za přítomnosti jedle, zatím co v čistém porostu smrkovém chyběla. Je tedy možné, že jedlové jehličí je původním substrátem, z něhož teprve houba druhotně přechází na smrk. Upozorňuji proto naše mykology, kteří věnují též pozornost diskomycetům, aby zvláště v jarním období po tomto zajímavém a nenápadném druhu na vhodných stanovištích dále pátrali.

Mycena strobilicola Favre et Küh.

V roce 1948 jsem publikoval zprávu o nálezu helmovky šiškomilné u nás. (Č. mykol. 2:22, 1948). Dopustil jsem se zde omylu, když jsem citoval, že tato houba roste ve Švédsku na šiškách jedlových. Jak již

Dr Pilát opravil na přednáškách klubu, znamená v severské literatuře slovo „*abies*" nikoli jedli, ale smrk *Picea abies*. Má tedy v uvedeném článku správně být uvedeno, že roste ve Švédsku na šiškách smrku druhu *Picea abies*. Od dob publikace jsem ji několikrát znovu sbíral a přibyla další lokalita na Slovensku. Sběry byly tyto: 1. Poříčko n. Sáz. 15. II. 48 — 15 ex., 18. IV. 48 — 10 ex., 11. IV. 49 — celkem 120 ex., 24. IV. 49 — 16 ex., 26. III. 50 — 17 ex., 7. IV. 50 leg. Z. Pouzar, 9. IV. 50 — 150 ex., 23. IV. 50 — 1 ex. Na Slovensku jsem ji sbíral u Partyzánské Lupči pri Ružomberku 9. III. 50, četné mladé exempláře na šiškách smrku mezi tajícím sněhem. Je velmi pravděpodobné, že na př. na Krkonoších bude hojná a doporučuji pozornost jarním lyžařům při sběru penízovek.

Dr J. Kubička

Ryzec statný - Lactarius repraesentaneus Britz.

Ve třetím ročníku České mykologie na str. 110 uveřejnil jsem článek o ryzci statném. V letních měsících 1950 zjistil jsem několik nových lokalit v Jizerských horách kolem Polubného a mohu tak sám doplniti svůj článek několika údaji, které jsem tehda doporučil dále sledovati.

Především jest to vztah druhu k jívě. Podle 5 lokalit při vodopádech na Černé Desné a jedné za přehradou na Souši, konstatuji, že ryzec statný roste při horských potůčcích a ve vlhkých partiích smrkových lesů bez přímého vztahu k jívě. Na světlých místech lesů při potůčcích roste často jíva, proto najdeme oba pohromadě. Ryzec statný však roste i v hlubších partiích smrkových lesů, kde jíva zpravidla neroste.

K vlastnímu popisu v ČM. dodávám, že kloboučky ryzce statného většinou vykazovaly malý, nízký, ale viditelný hrbolek na středu, který mnohdy byl patrný až do stáří; okraj klobouku značně chloupkatý, s chloupkami dále od kraje přilehlými, tvořícími temněji zbarvené shluky (někdy až do $^2/_3$ klobouku), netvořily nikdy kruhů; sliz na povrchu sotva kdy dosahoval koncentrace jako bývá u *L. scrobiculatus* (Scop.) Fr. Výtrusný prach jest asi uprostřed mezi bledě bílým a smetanově žlutým. Třeně na rychle vyrostlých exemplářích byly neskvrnité, na plodnicích méně pěkně a pomaleji rostlých nebo starých byly temněji skvrnité až mělce ďubkaté. Fialovění dužniny někdy velmi intensivní, jindy bylo jen pozvolné a světlé.

Ryzec statný mohu označiti za jedlou houbu. Zkoušel jsem ho spočátku opatrně, jednu plodnici ve „smaženici", později větší množství ve směsi, bez nejmenších žaludečních, nervových či jiných následků. Kromě toho jsem připravil houbu v octě. O Vánocích 1950 jsem houby ochutnal. Příjemná květinová vůně, kterou bylo cítit celým bytem při přípravě hub se v octě ztratila. Chuť hub byla zcela

normální, bez hořké příchuti, asi jako z hříbků nebo kterékoliv jiné nearomatické v octě naložené houby. Po požití jsem ani já, ani jiný člen rodiny nepocítili nejmenších nepříjemných následků.

V letní sezóně 1950 byl ryzec statný v okolí Polubného hojný; za papírnou při Č. Desné dokonce „vyběhl" ze svého obvyklého stanoviště a rostl mimo potůček na holém humusu polovysokého smrkového lesa. Ve druhé polovině září se náhle ztratil a na žádném z dřívějších stanovišť se více neobjevil.

Ing. Zdeněk Schaefer

Zemřel Alois Brabec.

Tak tiše, jako šel celým svým životem zemřel 15. XI. 1950 tento skromný člověk, jehož jméno má své místo v našem houbařství.

Alois Brabec se narodil 6. III. 1893 v Dol. Počernicích, kde jeho otec byl řídícím učitelem. Studoval na obchodní akademii a stal se pak úředníkem peněžního ústavu. Již v mládí si podrobně všímal přírody ve svém okolí, na zahradě a v blízkých lesích: studoval brouky, motýly, rostliny a velmi záhy se začal zajímat i o houby. Studoval a prakticky poznával houby nejprve ve svém rodišti a poté na Dobříšsku, kde byl zaměstnán. Po přesídlení do Prahy si opatřil četnou literaturu a pronikal do hloubky. Navštěvoval bohaté lokality pražského okolí, zejména Halouny, Roblín, Klánovice, odkud si odnesl značné znalosti praktické. Později se stal členem výboru Čs. mykol. společnosti a pěstoval styky s prof. Dr Velenovským a prof. Kavinou, jichž si velice vážil. Později s Ing. Havlenou se stal zakládajícím členem Čs. mykol. klubu. Přes své bohaté zkušenosti se podobně jako zesnulý Ing. Havlena neodvažoval publikovat, ale svými radami a zkušenostmi pomáhal budovat organisaci pokrokové československé mykologie.

V posledních letech se u něj začly projevovat známky pokročilé srdeční choroby. Naléhavou žádost, aby se léčil v nemocnici odmítl, aby nezkazil kolegům dovolenou a teprve, když již nebylo zbytí, opustil svou milou zahradu v Bojanovicích. Více se již do ní nevrátil a po dlouhém pobytu nemocničním odešel tiše za prof. Velenovským i Kavinou.

Alois Brabec byl můj první mykologický učitel a želím proto jeho odchodu tím více. Byl to učitel jemný, trpělivý a snad až nemístně skromný. Jeho odchodu jistě vzpomenou četní mykologové, kterým podal první pomocnou ruku při vstupu do lesa. Památka na dobrého a milého člověka zůstane tak navždy v srdcích četných jeho spolupracovníků. Budiž čest jeho památce.

MUDr J. Kubička

ČS. MYKOLOGICKÝ KLUB V PRAZE II.

Benátská 2. (Botan. ústav Karlovy univ.).
Sekretariát: Praha II, Krakovská 1. Telefon 311-31.

Staňte se naším členem!

Členský příspěvek činí ročně Kčs 20,—, zápisné Kčs 10,—. Členské přihlášky a příspěvky přijímá jednatel I. Charvát, Praha II, Krakovská 1. Telefon 311-31.
Členy, kteří dosud nevyrovnali členský příspěvek za kalendářní rok 1950, prosíme o zapravení.

Navštěvujte přednáškové kursy ČMK
pořádané každé pondělí od 19. do 21. hod. v přednáškovém sále botanického ústavu Karlovy university v Praze II, Benátská 2. Stanice el. dr. čís. 14 (botanická zahrada). Výklad a demonstrace důležitých jedlých a jedovatých hub pro praktické houbaře, začátečníky a pokročilé. Při přednášce se též určují donesené houby.

Houbařské vycházky ČMK
s odborným školením praktických houbařů se konají každou neděli do blízkého i vzdáleného okolí Prahy. Dobrou obuv a jídlo s sebou. Oznámení vycházek v denním tisku ke konci týdne a v houbařských skřínkách ČMK. Telefonické dotazy na číslo 311-31.

Bezplatná houbařská poradna ČMK
v Praze II, Krakovská 1 (I. Charvát) určuje veškeré houby. K poštovním zásilkám z venkova (jako vzorek bez ceny) přiložte kor. lístek se svojí přesnou adresou, kde uveďte datum, naleziště, druh stromů, event. chuť a vůni za syrova atd.

Brno, Kotlářská 2.
Bezplatná houbařská poradna každé pondělí od 17. hod. v botan. zahradě, aneb kterýkoliv den u předsedy pplk. A. Procházky v Brně, Kotlářská 30.

Stálá výstavka čerstvých hub v Praze II, Krakovská 1. V Brně, Kotlářská 2 (botanická zahrada).

Zpráva spolková: K číslu 1—2 ročník V. přikládáme složenku těm odběratelům časopisu, kteří dluhují předplatné. Členové ČMK mohou též současně s předplatným zaslati i členský příspěvek Kčs 20,— na rok 1951.

Vydává Čs. mykologický klub, Praha II, Benátská 2. Administrace: Praha II, Krakovská 1. Telefon 311-31. Redakce: Praha II, Václavské nám., Nár. museum. Vychází 4× ročně. Předplatné ročně Kčs 60,—. Novinová sazba povolena ředitel. pošt a telegrafů pod čís. I A Gre. 2372-OB 1947, ze dne 7. července 1947. — Tisknou Středočeské tiskárny, n. p., závod 05, Praha. — Dohlédací poštovní úřad Praha 022.